

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
Ž U P A N

Mestni trg 1, p.p. 25, 1001 Ljubljana
☎ 306 10-10 , ☎ 306-12-14

Številka: 122-324/2005-28
Datum: 7.11.2007

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
M E S T N I S V E T

ZADEVA: Predlog za obravnavo na seji Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

PRIPRAVIL: Mestna uprava Mestne občine Ljubljana
Oddelek za zdravje in socialno varstvo

NASLOV: Predlog Strategije razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2007 do 2011

POROČEVALKI: Tilka Klančar, načelnica Oddelka za zdravje in socialno varstvo
mag. Tanja Skornšek Pleš, višja svetovalka

**PRISTOJNO DELOVNO
TELO:** Odbor za zdravstvo in socialno varstvo

PREDLOG SKLEPA: Mestni svet Mestne občine Ljubljana sprejme Predlog Strategije razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2007 do 2011

Ž U P A N
Mestne občine Ljubljana
Zoran JANKOVIČ

Priloga:

- Strategija razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2007 do 2011
- Obrazložitev

MESTNA OBČINA LJUBLJANA
MESTNA UPRAVA
Oddelek za zdravje in socialno varstvo
Cigaletova ulica 5, 1000 Ljubljana
306 41 00, ☎ 306 41 11
Elektronska pošta: ozsv@ljubljana.si

STRATEGIJA RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA OD 2007 DO 2011

Avtorice:

Oddelek za zdravje in socialno varstvo:

Tilka Klančar, načelnica

mag. Tanja Skornšek Pleš

mag. Klara Nahtigal

Tanja Hodnik

Zunanja sodelavka:

dr. Vesna Leskošek

KAZALO

UVOD	5
PRISTOJNOSTI IN NALOGE LOKALNE SKUPNOSTI NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA	7
A. S PREDPISI DOLOČENE OBVEZNOSTI	8
1. Pomoč družini na domu	10
2. Institucionalno varstvo	11
3. Družinski pomočnik (od 1.8.2004)	13
B. DOPOLNILNE DEJAVNOSTI MOL NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA ...	16
1. Denarne pomoči MOL	16
2. Razvojni in dopolnilni programi ter sodelovanje z nevladnimi organizacijami	18
ANALIZA URESNIČEVANJA STRATEGIJE RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA DO LETA 2005	21
1. Ljudje, ki se srečujejo s tveganji in posledicami revščine	23
2. Stari in stare	23
3. Mladi in mlade	25
4. Ženske in otroci, ki so žrtve nasilja	26
5. Ljudje s težavami v duševnem zdravju	27
6. Ljudje s težavami z zasvojenostjo (alkoholizem, prepovedane droge, motnje hranjenja)	28
7. Ljudje z različnimi oblikami oviranosti	30
8. Brezdomke in brezdomci	31
STRATEGIJA RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA DO LETA 2011	33
A. Izpolnjevanje z zakonom določenih obveznosti	34
B. Izvajanje dopolnilnih dejavnosti MOL na področju socialnega varstva	35
1. Denarne pomoči MOL	35
2. Razvojni in dopolnilni programi, pomembni za občino in sodelovanje z nevladnimi organizacijami	35
VIRI	65
DODATEK	67
Seznam izvajalcev programov socialnega varstva na območju MOL, ki so bili (so)financirani v letu 2006	67

KAZALO TABEL IN SLIK

Tabela 1: Občanke in občani Mestne občine Ljubljana po starostnih skupinah in spolu na dan 31.12.2005	4
Tabela 2: Sredstva MOL namenjena za(do)plačilo oskrbe v institucionalnem varstvu (v SIT); 2001-2006.....	11
Tabela 3: Število uporabnikov institucionalnega varstva, ki jim MOL (do)plačuje oskrbo... 11	
Tabela 4: Primerjava rasti sredstev za zakonske obveznosti 2001 – 2006 (v SIT)	14
Tabela 5: Število dodeljenih denarnih pomoči glede na vrsto pomoči; 2001-2006	15
Tabela 6: Višina sredstev za denarne pomoči; 2001 – 2006	16
Tabela 7: Število izvajalskih organizacij, sofinanciranih s strani MOL v letu 2006.....	17
Tabela 8: Poraba sredstev za sofinanciranje programov NVO, namenjenih različnim skupinam prebivalk in prebivalcev; 2003-2006	18
Tabela 9: Razrez sredstev po namenu; 2006.....	33
Tabela 10: Število kaznivih dejanj izvršenih nad osebami, starejšimi od 65 let	35
Tabela 11: Število mladih s stalnim prebivališčem v MOL; 2001-2006.....	38
Tabela 12: Registrirane brezposelne osebe; 2001 -2005.....	39
Tabela 13: Število razdeljenih brezplačnih kosil letno; 1995-2005.....	51
Slika 1: Rast sredstev za zagotavljanje pravice do izbire druž. pomočnika; 2004 – 2006	13
Slika 2: Rast sredstev za zakonske obveznosti; 2001– 2006.....	14
Slika 3: Število prejemnikov denarnih pomoči, 2001-2006.....	16
Slika 4: Višina sredstev za denarne pomoči; 2001 – 2006.....	16
Slika 5: Poraba sredstev za sofinanciranje socialno varstvenih programov NVO, namenjenih različnim skupinam prebivalk in prebivalcev; 2003-2006.....	19
Slika 6: Razrez sredstev po namenu; 2006.....	33
Slika 7: Skupno letno število prenočitev v zavetišču za brezdomce na Poljanski; 1995-2005.....	52

UVOD

Konec leta 2005 se je iztekla Strategija razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana, ki smo jo pripravili za obdobje 2000-2005. Strategija je bila načrtovana na osnovi Nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005, ki ga je sprejela Vlada RS leta 2000 ter na podlagi zakonskih obveznosti in usmeritev MOL. Načrtovana je bila zaradi naraščajoče potrebe po usmerjeni in k ciljem naravnani socialno varstveni politiki, ki odgovarja na dejanske potrebe različnih skupin ljudi. Mesto Ljubljana je v zadnjem desetletju doživelo veliko sprememb, ki so imele učinek na vsakdanje življenje meščank in meščanov. Zaradi ekonomskega razvoja se je povečalo število dnevnih migracij, spremenil se je trg dela, naraslo je število starejših prebivalk in prebivalcev v centru mesta, skokovito je poskočila cena stanovanj na trgu, mreža trgovin se seli na obrobje mesta. Posledično so se spremenile tudi potrebe ljudi po različnih vrstah socialno varstvenih storitev in programov.

Tabela 1: Občanke in občani Mestne občine Ljubljana po starostnih skupinah in spolu na dan 31.12.2005

	Spol - SKUPAJ	Moški	Ženske
0-4 let	11.454	5.909	5.545
5-9 let	11.137	5.741	5.396
10-14 let	11.865	6.055	5.810
15-19 let	14.635	7.435	7.200
20-24 let	17.188	8.743	8.445
25-29 let	20.196	10.473	9.723
30-34 let	19.727	10.098	9.629
35-39 let	19.650	9.736	9.914
40-44 let	20.744	10.312	10.432
45-49 let	20.213	9.867	10.346
50-54 let	21.825	10.599	11.226
55-59 let	19.233	9.199	10.034
60-64 let	13.586	6.116	7.470
65-69 let	13.654	6.128	7.526
70-74 let	11.761	4.803	6.958
75-79 let	9.622	3.365	6.257
80-84 let	6.538	1.958	4.580

85-89 let	2.428	653	1.775
90-94 let	1.167	260	907
95-99 let	288	51	237
100 + let	30	6	24

Viri: Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za notranje zadeve - Centralni register prebivalstva, Ministrstvo za notranje zadeve - Direktorat za upravne notranje zadeve.

V preteklem petletnem obdobju smo v mestu Ljubljana vzpodbudili nastanek vrste novih programov in razvijali socialno varstvene storitve (npr. pomoč na domu) na različnih področjih, ki so podrobneje navedena v analizi izvedbe strategije. Analiza je pokazala, da smo cilje dosegli in zadovoljili mnogo potreb meščank in meščanov. Mnogi od njih potrebujejo dolgotrajno skrb in pozornost, ki je mogoča le ob zagotavljanju trajnih in stabilnih programov.

Pomemben del iztekajoče strategije je bilo raziskovalno in evalvacijsko spremljanje izvedbe programov, ki je omogočilo boljši vpogled v raven kakovosti storitev in v porabo sredstev. Posledica so predvsem bolj ustrezne informacije o potrebah različnih skupin prebivalcev in prebivalcev, na podlagi katerih lahko načrtujemo usmeritve na področju socialnega varstva v naslednjem petletnem obdobju. Pri tem smo poleg pregleda izsledkov raziskav in evalvacij opravili pogovore z vrsto nevladnih organizacij in javnih služb, ki izvajajo programe in nudijo storitve na območju Mestne občine Ljubljana. Na podlagi vseh zbranih informacij smo oblikovali listo potreb in iz teh oblikovali prioritete cilje na področju socialnega varstva za naslednje petletno obdobje.

Pričujočo strategijo začnemo s pregledom pristojnosti in nalog lokalne skupnosti na področju socialnega varstva ter nadaljujemo z analizo strategije razvoja socialnega varstva v MOL do 2005.

Zadnji, najpomembnejši del tega dokumenta predstavljajo strateške usmeritve Mestne občine Ljubljana na področju socialnega varstva za obdobje 2007 – 2011, ki so oblikovane na osnovi programa župana Zorana Jankovića, državnih in občinskih predpisov ter izsledkov raziskav in evalvacij socialno varstvenih programov, ki jih je v preteklosti sofinancirala Mestna občina Ljubljana.

**PRISTOJNOSTI IN NALOGE LOKALNE SKUPNOSTI NA PODROČJU
SOCIALNEGA VARSTVA**

1. S PREDPISI DOLOČENE OBVEZNOSTI

Delovanje lokalne skupnosti na področju socialnega varstva določajo naslednji zakoni, podzakonski akti ter predpisi MOL:

- Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07, 23/07 - popr. in 41/07 - popr);
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 45/94 odločba US: U-I-104/92, 8/96, 18/98 odločba US: U-I-34/98, 36/00-ZPDZC, 17/06-ZJZP);
- Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 21/06-odločba US in 14/07-ZSPDPO);
- Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 61/06);
- Zakon o ustanovah (Uradni list RS, št. 70/05- uradno prečiščeno besedilo in 91/05 – popr.);
- Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije (Uradni list RS, št. 15/94, 18/94-ZRPJZ, 57/95, 19/96, 40/97, 56/98, 76/98, 39/99-ZMPUPR, 102/00, 62/01).
- Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 87/06, 127/06, 8/07);
- Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 110/04, 124/04, 114/06-ZUTPG);
- Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev (Uradni list RS, št. 52/95, 2/98, 19/99, 28/99-popr., 127/03, 125/04, 60/05, 120/05);
- Uredba o plačah direktorjev v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 73/05, 103/05, 12/06, 36/06, 46/06, 77/06, 128/06, 37/07);
- Odlok o denarni pomoči v MOL (Uradni list RS, št. 60/01, 17/04, 93/05 in 138/06);
- Sklep o subvenciji cene storitve pomoč na domu, socialnega servisa in varovanja na daljavo (Uradni list RS, št. 31/03 in 130/03);
- Odlok o ustanovitvi Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana (Uradni list RS, št. 9/02, 58/02, 14/07);
- Sklep št. 561-60/01-4 z dne 21.01.2002 (MOL pristopi kot soustanoviteljica k Aktu o ustanovitvi Ustanove »Skupaj« - Regionalnega centra za psihosocialno dobrobit otrok).
- Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje od 2006 – 2010.

Zakon o socialnem varstvu določa, da socialno varstvena dejavnost obsega preprečevanje in reševanje socialne problematike posameznikov in posameznic, družin in skupin prebivalstva. Pravice iz socialnega varstva po tem zakonu obsegajo storitve in ukrepe, namenjene preprečevanju in odpravljanju socialnih stisk in težav posameznikov in posameznic, družin in skupin prebivalstva ter denarno socialno pomoč, namenjeno tistim posameznikom in posameznicam, ki si sami ne morejo zagotoviti materialne varnosti zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati. Pravice do storitev in denarne socialne pomoči se uveljavljajo po načelih enake dostopnosti in proste izbire oblik za vse upravičence in upravičenke pod pogoji, ki jih določa zakon.

Socialno varstvene storitve so namenjene preprečevanju socialnih stisk in težav in obsegajo aktivnosti in pomoč za samopomoč posamezniku in posameznici, družini in skupinam prebivalstva. Te storitve so:

- prva socialna pomoč,
- osebna pomoč,
- pomoč družini (pomoč za dom, pomoč na domu in socialni servis),
- institucionalno varstvo,
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji,
- pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter pri drugih delodajalcih.

Zakon določa, da občine zagotavljajo mrežo javne službe za storitev pomoč družini na domu, mrežo javne službe za vse ostale storitve (razen pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter pri drugih delodajalcih) pa zagotavlja država. Kot dodatek k tem storitvam je zadnja revizija zakona leta 2004 uvedla pravico do izbire družinskega pomočnika¹.

Nadalje zakon določa, da se socialno varstvena dejavnost financira iz proračuna Republike Slovenije in občin.

Iz proračuna občin se financirajo:

- pravice (plača) družinskega pomočnika,

¹ Pravico do izbire družinskega pomočnika ima po zakonu polnoletna oseba s težko motnjo v duševnem razvoju ali polnoletna težko gibalno ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb.

- pomoč družini na domu, najmanj v višini 50% subvencije k ceni storitve in v višini, za katero je upravičenec, upravičenka oziroma drug zavezanec, zavezanka delno ali v celoti oproščen plačila,
- stroški storitev v zavodih za odrasle (domovi za starejše in posebni socialno varstveni zavodi), kadar je upravičenec, upravičenka oziroma drug zavezanec, zavezanka delno ali v celoti oproščen plačila,
- razvojni in dopolnilni programi, pomembni za občino in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Marca 2006 je bila sprejeta Resolucija nacionalnega programa socialnega varstva, ki velja za obdobje od leta 2006 do leta 2010. V nadaljevanju povzemamo spremembe v sistemu socialnega varstva, ki bodo pomembno vplivale tudi na pristojnosti lokalne skupnosti:

- decentralizacija: predvidena je uvedba novega modela organiziranosti in pristojnosti načrtovanja in izvajanja politike socialnega varstva, ki bo prispeval k učinkovitejšemu izvajanju socialnega varstva, npr. centri za socialno delo bi postali skupni servis države in občine.
- partnerstvo med državo, lokalnimi skupnostmi in civilno družbo: predviden je postopen prenos izvajalske funkcije na področju socialno varstvenih zavodov z države na druge subjekte s pogojem, da nov subjekt prispeva k nadaljnjemu razvoju, večji kakovosti in širitvi mreže. Premoženje naj bi ohranili v lasti države, pilotno pa naj bi reorganizirali nekaj domov za starejše in varstveno delovnih centrov.
- decentralizacija in deregulacija sistemov: eden od načrtovanih ukrepov za doseg tega cilja je tudi zakonsko zavezati občine, da v večji meri sooblikujejo in odgovarjajo za socialni položaj prebivalstva na svojem območju ter jih vzpodbujati, da poleg storitev in programov, ki jih zagotavlja zakon o socialnem varstvu, razvijajo še druge socialne programe.
- povečan obseg storitev: tudi tistih, za katere sredstva zagotavljajo občine - tako se predvideva povečanje obsega pomoči na domu in institucionalnega varstva. Povečalo naj bi se tudi število družinskih pomočnikov.

1. Pomoč družini na domu

Mestna občina Ljubljana je za izvajanje javne službe pomoč družini na domu ustanovila Zavod za oskrbo na domu Ljubljana (v nadaljevanju ZOD). Delovati je pričel 1. maja 2002.

Storitev pomoč družini na domu je namenjena osebam, ki zaradi starosti, oviranosti, bolezni ter v drugih primerih potrebujejo socialno oskrbo, s katero se lahko nadomesti institucionalno varstvo. V okviru ZOD se poleg storitve pomoč družini na domu zagotavljajo tudi socialni servis in varovanje na daljavo. MOL v skladu s sklepom Mestnega sveta MOL subvencionira 70 odstotkov neposredne oskrbe oziroma 75% celotne cene pomoči na domu, 60 odstotkov cene socialnega servisa in 80 odstotkov cene varovanja na daljavo.

Storitev varovanje na daljavo je organizirana na regijskem nivoju in sicer za Mestni občini Ljubljana in Kranj ter občini Jesenice in Medvode.

Pomoč družini na domu obsega:

- pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, pomoč pri oblačenju, hranjenju in opravljanju osnovnih življenjskih potreb,
- gospodinjsko pomoč, ki vključuje pripravo manjšega obroka, zagotavljanje osnovne higiene ožjega bivalnega prostora, nakupovanje prehrabnih izdelkov,
- pomoč pri ohranjanju socialnih stikov.

V storitev pomoči na domu ne sodijo opravila, ki niso v neposredni zvezi z uporabnikom, uporabnico storitve in njegovim, njenim najožjim življenjskim okoljem.

2. Institucionalno varstvo

Institucionalno varstvo se izvaja v socialno varstvenih zavodih (domovi za starejše in posebni socialnovarstveni zavodi za odrasle), v drugi družini ali drugi organizirani obliki (npr. v oskrbovanih stanovanjih ali stanovanjskih skupinah). V javni mreži socialnovarstvenih zavodov so javni zavodi (ustanoviteljica le-teh je država) ali zasebni zavodi, ki za opravljanje dejavnosti od države pridobijo koncesijo. Javna mreža socialnovarstvenih zavodov vključuje še varstveno delovne centre in socialno varstvene zavode za usposabljanje, v katere so pretežno vključene mlajše osebe.

Trenutno v MOL deluje 6 domov za starejše občane (DSO), ki zagotavljajo institucionalno varstvo starejših. Marca 2005 je svoja vrata odprl DSO Nove Fužine. Tako so se v primerjavi z letom 2004 kapacitete v l. 2005 na račun odprtja novega DSO povečale za 169 postelj. Skupno sedaj ljubljanski DSO zagotavljajo **1.911 posteljnih kapacitet**, od tega:

- DSO Bežigrad: 228 postelj,
- Dom upokojencev Center, Tabor – Poljane: 504 postelj,

- DSO Moste – Polje: 210 postelj,
- DSO Šiška: 230 postelj,
- DSO Vič – Rudnik: 570 postelj,
- DSO Nove Fužine – 169 postelj.

S 1.911 posteljami na območju MOL zagotavljamo mesta za 4,1% starejših občank in občanov MOL (na dan 31.12.2006 je bilo v MOL 46.424 starejših nad 65 let).

Po podatkih Skupnosti socialnih zavodov Slovenije iz decembra 2005 je v ljubljanskih DSO bivalo 1.698 občanov in občank MOL, v drugih DSO po Sloveniji pa 848 občanov in občank MOL. Tako je v letu 2005 v vseh DSO bivalo skupno 2.546 občanov in občank MOL, kar predstavlja 5,47% starejših Ljubljančank in Ljubljančanov.

Nova Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje od 2006 do 2010 (v nadaljevanju: ReNPSV06-10) predvideva vključitev v domove za starejše za 5% starejših nad 65 let. V Trnovem je predvidena gradnja Centra za starejše s 160 posteljami v domu za starejše in 60 oskrbovanimi stanovanji, katerih soinvestitorja sta Javni stanovanjski sklad MOL in Deos d.d. Na isti lokaciji ima Župnijska Karitas v načrtu izgradnjo manjšega doma za starejše občane s kapaciteto cca 60 postelj. Z novimi gradnjami se bodo kapacitete v domovih za starejše občane povečale vsaj za 10%.

Lokalne skupnosti so po zakonu dolžne (do)plačevati oskrbo v institucionalnem varstvu za tiste občanke in občane, ki s svojimi prihodki oz. prihodki zavezancev ne morejo plačevati polne cene oskrbe. Iz tabele št. 2 so razvidna sredstva, ki jih je MOL v preteklih letih namenila za to zakonsko obveznost.

Tabela 2: Sredstva MOL namenjena za(do)plačilo oskrbe v institucionalnem varstvu (v SIT); 2001-2006

<i>Sredstva MOL</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
DSO	218.269.959	226.005.154	254.399.344	273.043.397	248.482.409	253.149.045
Posebni zavodi	285.354.125	340.355.715	406.328.376	446.064.148	433.996.416	427.072.152

Tabela 3: Število uporabnikov institucionalnega varstva, ki jim MOL (do)plačuje oskrbo

<i>Št. uporabnikov</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>
DSO	406	404	377	380	357	360
Posebni zavodi	234	249	261	265	267	267

3. Družinski pomočnik (od 1.8.2004)

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o socialnem varstvu (U.l. RS, št 2/04) je uvedel pravico do izbire družinskega pomočnika. Pravica je namenjena polnoletnim osebam s težko motnjo v duševnem razvoju in težko gibalno oviranim osebam, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb. Družinski pomočnik je oseba, ki invalidni osebi nudi pomoč, ki jo potrebuje. Družinski pomočnik je lahko le oseba, ki:

- bi se lahko štela za brezposelno osebo po predpisih o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnost ali se je z namenom, da bi postala družinski pomočnik, odjavila iz evidence brezposelnih oseb ali je zapustila trg dela,
- je v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom od polnega,
- ima isto stalno prebivališče kot invalidna oseba, oziroma je družinski član.

Družinski pomočnik ima pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek v višini minimalne plače oziroma sorazmernega dela plačila za izgubljeni dohodek v primeru dela s krajšim delovnim časom od polnega.

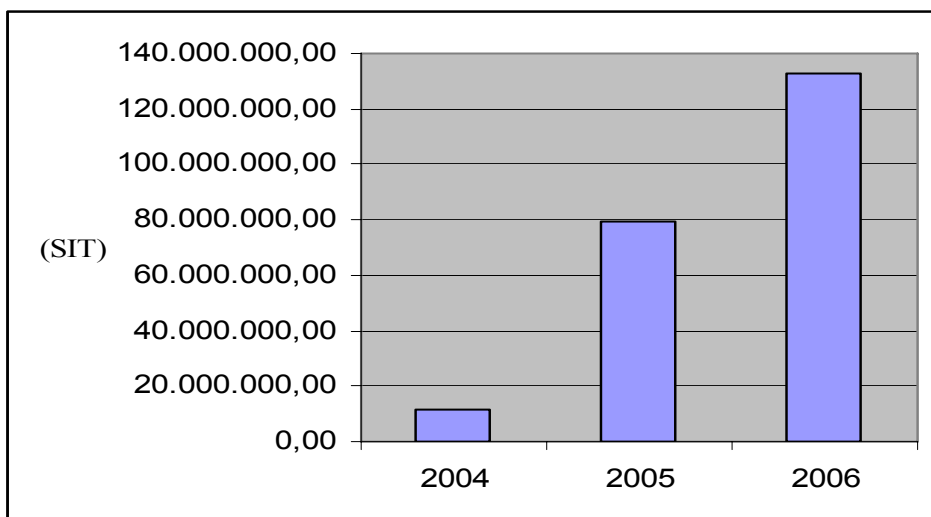
Vlogo za priznanje pravice lahko upravičenci na predpisanem obrazcu vložijo pri krajevno pristojnem centru za socialno delo.

Število družinskih pomočnikov, pomočnic na dan 31.1.2005 v Ljubljani je bilo 31, na dan 31.12.2006 je naraslo na 93.

V letu 2004 (od 1. avgusta dalje) smo za izvajanje naloge porabili 11,3 mio SIT, v letu 2005 79,3 mio SIT, v letu 2006 pa 133 mio SIT.

Bruto plača za družinskega pomočnika v l. 2007 znaša 524,39 EUR. MOL plača še 9,01% na to vsoto za davke in prispevke.

Slika 1: Rast sredstev za zagotavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika; 2004 - 2006

Ker je pri financiranju pravice do izbire družinskega pomočnika, pri občinah prihajalo do težav pri zagotavljanju sredstev, je bil konec leta 2006 ponovno spremenjen Zakon o socialnem varstvu. In sicer se dodatek za tujo nego in pomoč oz. dodatek za pomoč in postrežbo, ki je po dosednji ureditvi miroval, nameni občini, ki je pristojna za financiranje pravice družinskega pomočnika, vendar največ v višini zneska sredstev, do katerih je upravičen družinski pomočnik.

Novi zakon predvideva tudi, da se pravice družinskega pomočnika dodatno financirajo s sredstvi invalidne osebe in s sredstvi v višini prispevka zavezancev. Kadar ta sredstva, skupaj s sredstvi iz dodatka za pomoč in postrežbo ne zadostujejo za financiranje pravic družinskega pomočnika, je razliko dolžna doplačati občina.

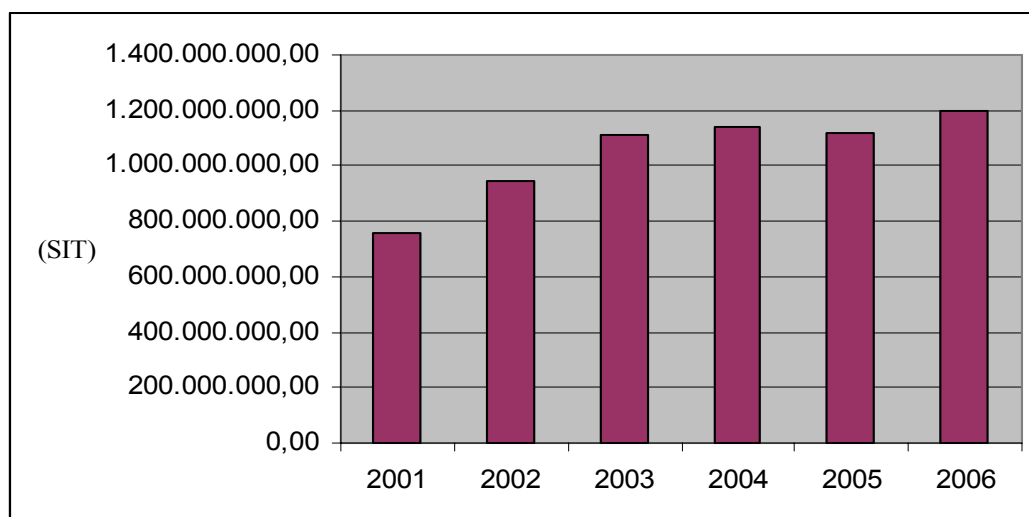
Glede na spremenjeni Zakon o socialnem varstvu predvidevamo, da bo poraba sredstev za financiranje te zakonske naloge v prihodnje nekoliko nižja.

4. Sredstva, ki jih MOL zagotavlja za z zakonom določene obveznosti

Tabela 4: Primerjava rasti sredstev za zakonske obveznosti 2001 – 2006 (v SIT)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Domovi za starejše	218.270.000	226.005.000	254.399.000	273.043.000	248.482.000	253.149.000
Posebni zavodi	285.345.000	340.356.000	406.328.000	446.064.000	433.996.000	427.072.000
Osebna pomoč (do 1.8.2004)	93.040.000	114.935.000	105.604.000	84.965.000	/	/
Pomoč na domu	164.015.000	262.570.000	344.486.000	327.947.000	360.183.000	402.434.000
Družinski pomočnik (od 1.8.2004 dalje)	/	/	/	11.300.000	79.332.000	132.831.000
SKUPAJ:	760.670.000	943.866.000	1.110.817.000	1.143.319.000	1.121.993.000	1.215.486.000

Slika 2: Rast sredstev za zakonske obveznosti; 2001– 2006

Do manjše prekinitev rasti sredstev med letoma 2004 in 2005 je prišlo zaradi sprememb Zakona o socialnem varstvu: z avgustom 2004 se je dolžnost financiranja storitve osebna pomoč prenesla z občin na državo, hkrati pa se je uvedla nova socialno varstvena pravica, možnost izbire družinskega pomočnika (financirano s strani občin). Kot je razvidno iz slike 1, sredstva za financiranje pravice do družinskega pomočnika iz leta v leto naraščajo.

2. DOPOLNILNE DEJAVNOSTI MOL NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

1. Denarne pomoči MOL

Mestna občina Ljubljana poleg navedenih zakonskih nalog, na osnovi **Odloka o denarni pomoči**, iz svojega proračuna zagotavlja sredstva za denarne pomoči. Teh je več vrst, namenjene pa so tistim Ljubljančanom in Ljubljančankam, ki so brez lastnega dohodka ali pa z lastnim dohodkom ne dosegajo minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana po zakonu o socialnem varstvu, pa tudi tistim, ki do 30% presegajo minimalni dohodek.

Vrste denarnih pomoči:

- pomoč ob materialni ogroženosti,
- pomoč ob začetku šolskega leta,
- šola v naravi/letovanje,
- kosila za otroke v osnovni in srednji šoli, kjer je organizirana prehrana,
- kosila za občanke in občane nad 65 let in
- pomoč ob rojstvu otroka (od 1.1.2006 dalje).

Tabela 5: Število dodeljenih denarnih pomoči glede na vrsto pomoči; 2001-2006

Vrsta pomoči	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ob materialni ogroženosti	1.558	1.429	1.601	1.702	1.814	1.889
za šolo v naravi	3	138	54	37	28	23
za kosila v OŠ in SŠ	1.294	1.110	1.014	1.069	1.993	1.920
ob začetku šolskega leta	929	517	522	684	726	767
za kosila starejšim od 65 let	/	/	/	35	20	17
Pomoč ob rojstvu otroka	/	/	/	/	/	75
SKUPAJ	3.784	3.194	3.191	3.527	4.581	4.691

Slika 3: Število prejemnikov denarnih pomoči, 2001-2006

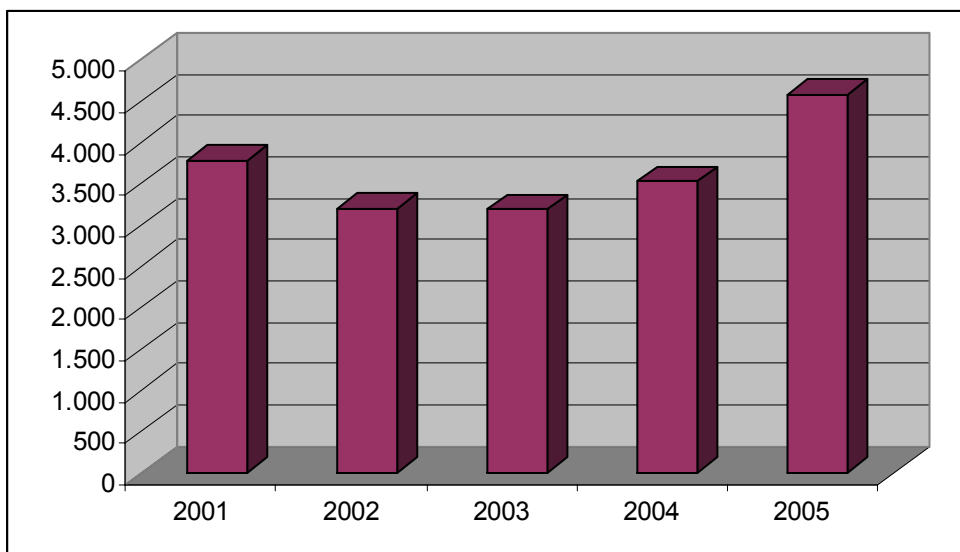
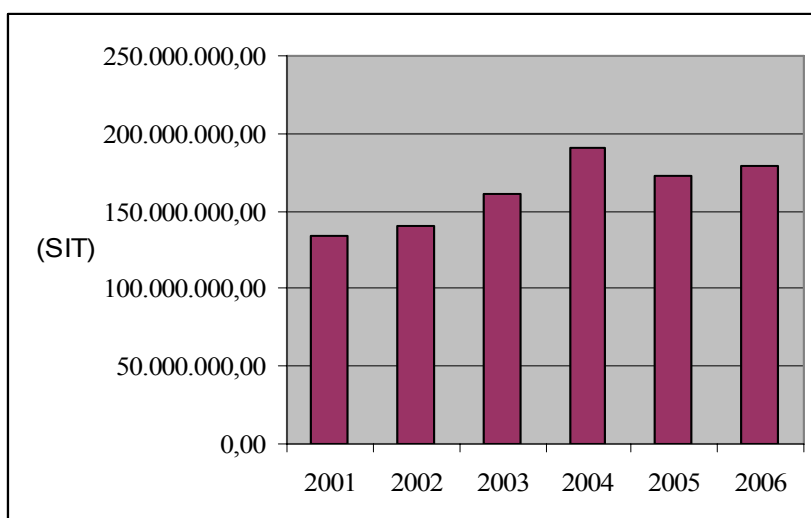

Tabela 6: Višina sredstev za denarne pomoči; 2001 - 2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Porabljena proračunska sredstva (SIT)	134.265.462	140.309.541	161.299.241	190.989.517	172.351.509	178.697.284

Slika 4: Višina sredstev za denarne pomoči; 2001 - 2006

2. Razvojni in dopolnilni programi ter sodelovanje z nevladnimi organizacijami

MOL preko vsakoletnih javnih razpisov sofinancira socialno varstvene programe nevladnih organizacij in dopolnilne programe javnih zavodov. S tem imamo kot lokalna skupnost večjo možnost vpliva na razvoj in izbor programov, ki so na voljo Ljubljankam in Ljubljanom. Zato sofinanciranju razvojnih in dopolnilnih programov pri strateškem načrtovanju posvečamo posebno pozornost.

Razvojni in dopolnilni programi, ki se izvajajo v MOL, so za kakovost življenja meščank in meščanov posebnega pomena, saj so pomembno dopolnilo programom in storitvam javnih služb. V zadnjih petih letih je bilo sofinanciranih 120 različnih organizacij, ki so izvajale programe, namenjene različnim ranljivim skupinam ljudi.

Tabela 7: Število izvajalskih organizacij, sofinanciranih s strani MOL v letu 2006

Organizacije, ki izvajajo programe za:	Št.
- ljudi s težavami v duševnem zdravju	6
- ženske in otroke, žrtve nasilja	8
- ljudi z motnjami hranjenja	2
- ljudi s težavami z zasvojenostjo s prepovedanimi drogami	6
- ljudi z različnimi oblikami invalidnosti	19
- mlade	21
- ljudi s težavami z zasvojenostjo z alkoholom	4
- stare	8
- ljudi, ki se srečujejo s tveganji in posledicami revščine in brezdomstva	7
- imigrante in imigrantke, Rome in Romkinje	2
- drugi programi (npr. zaupni telefoni, svetovanje družinam, razvoj in promocija prostovoljnega dela, programi za povzročitelje nasilja)	15
Skupaj	98

*Seznam organizacij, sofinanciranih v letu 2006, je v dodatku.

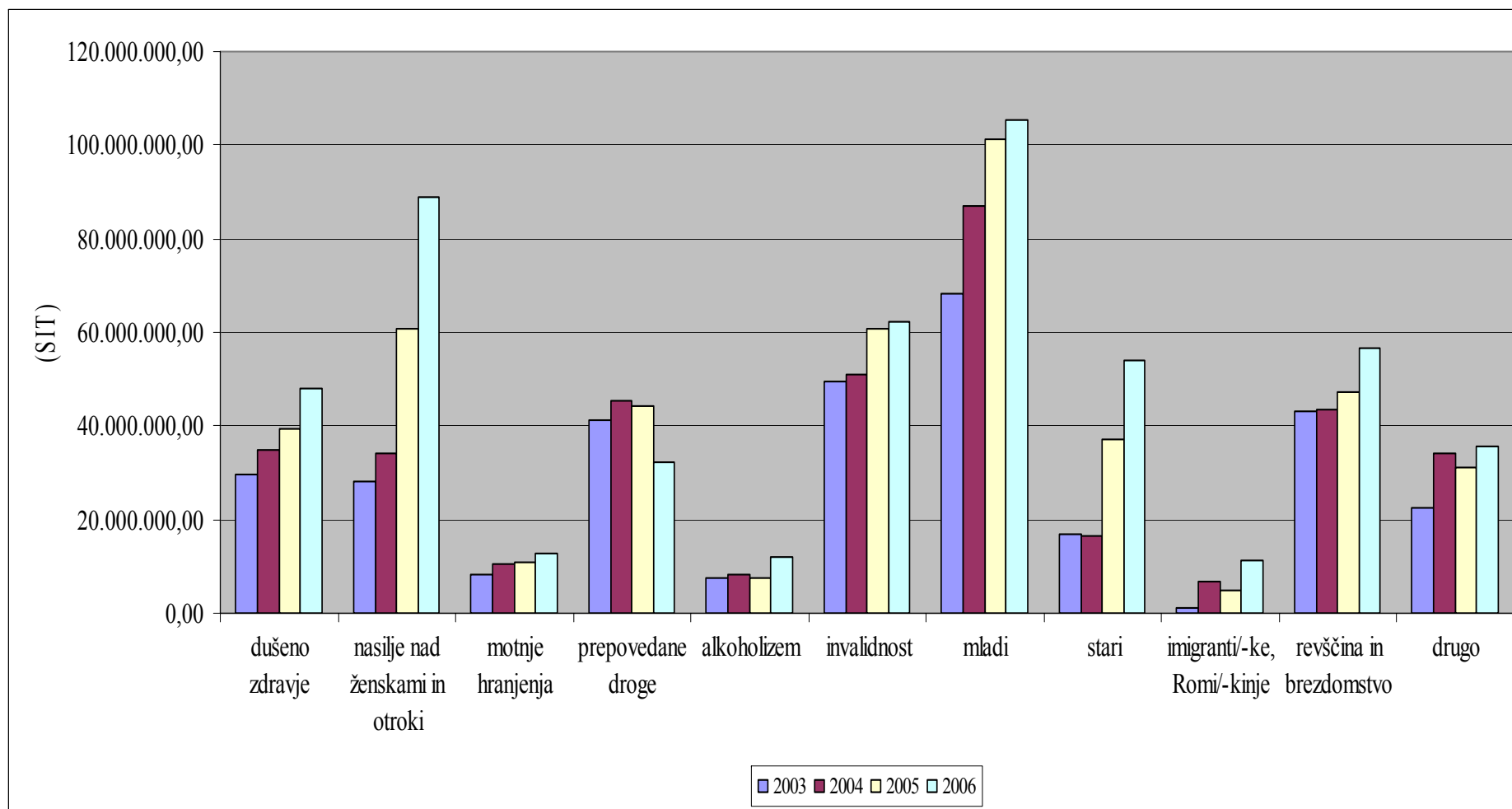
Največ organizacij izvaja programe za mlade, sledijo jim organizacije s programi za ljudi z različnimi oblikami oviranosti, potem organizacije s programi za ljudi s težavami z različnimi zasvojenostmi. Predvidevamo, da so na število organizacij, ki delujejo po posameznih področjih, vplivali različni vzroki. Nekatere organizacije (npr. invalidske) so tradicionalno

dobro razvite, saj so v prejšnjem političnem sistemu predstavljale samostojno vejo znotraj socialnega skrbstva in so bile vedno sistemsko podprte, kar jim je omogočilo razvoj. Večina ostalih organizacij pa se je začela razvijati šele po osamosvojitvi Slovenije in se je širila na področjih, ki so jih ustanovitelji obvladovali, po drugi strani pa sta jih preko javnih razpisov s finančnimi sredstvi podpirala tudi mesto in država. Zelo veliko organizacij se je razvilo na področju dela z mladimi, ki delujejo na področju preventive in delajo predvsem projektno. Manj je tistih organizacij, ki bi se poglobljeno ukvarjale s tistimi mladimi, ki so najbolj izključeni. Na drugi strani pa so ženske in otroci, ki so žrtve nasilja in so nevidni ter niso »moteči«, posledično pa na tem področju deluje le manjše število organizacij. Prav gotovo prihaja do razlik v številu tudi glede na to, kako so strokovnjaki in strokovnjakinje usposobljeni za delo po posameznih področjih in kako zahtevno je to področje. Tudi v univerzitetnih študijskih programih še vedno ni prisotno bolj poglobljeno izobraževanje na področju spolnih zlorab ali motenj hranjenja.

Tabela 8: Poraba sredstev za sofinanciranje programov NVO, namenjenih različnim skupinam prebivalcev in prebivalcev (v SIT), 2003-2006

Programi, namenjeni:	2003	2004	2005	2006
ljude s težavami v duševnem zdravju	29.642.000	34.973.246	39.504.949	47.886.089
ženskam in otrokom, ki so žrtve nasilja	28.283.000	34.207.909	60.779.395	88.752.007
ljude s težavami z zasvojenostjo s prepovedanimi drogami	8.366.000	10.475.738	10.825.136	12.842.167
ljude s težavami z zasvojenostjo s prepovedanimi drogami	41.138.000	45.313.638	44.339.127	32.263.200
ljude s težavami z zasvojenostjo z alkoholom	7.520.000	8.255.108	7.495.771	11.900.000
ljude z različnimi oblikami invalidnosti	49.493.800	51.181.812	60.688.600	62.200.000
mladim	68.336.700	87.097.157	101.383.639	105.331.375
starim	16.826.000	16.502.384	36.994.329	53.884.267
imigrantom in imigrantkam, Romom in Romkinjam	1.128.000	6.656.294	4.807.697	11.103.500
ljude, ki se srečujejo s tveganji in posledicami revščine in brezdomstva	43.131.166	43.351.358	47.288.390	56.739.533
drugi programi (npr. zaupni telefoni, svetovanje družinam, razvoj in promocija prostovoljnega dela, programi za povzročitelje nasilja)	22.604.000	34.007.136	30.943.689	35.445.070
SKUPAJ	316.468.666	372.021.780	436.032.419	518.347.208

Slika 5: Poraba sredstev za sofinanciranje socialno varstvenih programov organizacij, namenjenih različnim skupinam prebivalcev in prebivalcev, 2003-2006

**ANALIZA URESNIČEVANJA STRATEGIJE RAZVOJA SOCIALNEGA
VARSTVA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA DO LETA 2005**

Mestna občina Ljubljana si je v obdobju od leta 2000 do leta 2005 zadala cilje v zvezi z naslednjimi problematikami in skupinami prebivalstva:

1. revščina,
2. stari in stare,
3. mladi in mlade,
4. ženske in otroci, ki so žrtve nasilja,
5. ljudje s težavami v duševnem zdravju,
6. ljudje s težavami z zasvojenostjo (alkoholizem, prepovedane droge, motnje hranjenja),
7. ljudje z različnimi oblikami oviranosti
8. brezdomci in brezdomke.

Iz letnih poročil² o izvajanju nalog iz Strategije razvoja socialnega varstva do leta 2005, ki smo jih pripravili na Oddelku za zdravje in socialno varstvo, je razvidno, da so bili cilji doseženi. Doseganje ciljev je omogočal zelo konkreten in operativen načrt dela, ki je bil časovno določen, imel je opredeljene naloge in večinoma tudi ustrezno finančno konstrukcijo.

V celoti so bili uresničeni zastavljeni splošni cilji:

- sofinanciranje, usmerjeno v podporo novim preventivnim socialno varstvenim programom,
- priprava dolgoročnih pogodb z izvajalci programov, sofinanciranih preko javnih razpisov,
- evalvacija programov nevladnih organizacij, ki so sofinancirane iz sredstev MOL.

V nadaljevanju povzemamo glavne rezultate izvajanja strategije za posamezne skupine prebivalcev in prebivalk.

² Letna poročila in evalvacije so na vpogled pri Oddelku za zdravje in socialno varstvo, priporočila in rezultati evalvacij pa so upoštevani pri izdelavi nove strategije.

1. Ljudje, ki se srečujejo s tveganji in posledicami revščine

V juliju 2001 je bil sprejet Odlok o denarni pomoči, v letih 2004, 2005 in 2006 pa so bile sprejete spremembe tega odloka, s katerimi se je razširil krog upravičencev in upravičenk do denarnih pomoči. Tako so sedaj do pomoči upravičeni vsi, ki so brez lastnega dohodka ali pa z lastnim dohodkom ne dosegajo minimalnega dohodka za posameznega družinskega člana po zakonu o socialnem varstvu, pa tudi tisti, ki do 30% presegajo minimalni dohodek. Od leta 2001 do leta 2005 se je povečala vsota sredstev za denarne pomoči (od 130 mio sit v letu 2001 do 180 mio sit v letu 2006). Poleg denarnih pomoči, ki so namenjene sezonskim izdatkom (kurjava, ozimnica, premostitev trenutnih finančnih težav) se sredstva namenjajo tudi za plačilo šolske prehrane in kritje stroškov šole v naravi ter kosila starejšim nad 65 let. S spremembo odloka v letu 2005, ki se je začel uporabljati s 1. 1. 2006, so dobili pomoč tudi starši ob rojstvu otroka. MOL s takšno politiko prispeva k zmanjšanju tveganja in posledic revščine meščank in meščanov.

K izboljšanju socialnega položaja občank in občanov pripomorejo tudi programi nevladnih organizacij, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov. Najvidnejši na tem področju sta Rdeči Križ in Karitas. Osnovni cilj teh organizacij je usmerjen v zagotavljanje socialne vključenosti čim širšega kroga ljudi. Njihovi programi pomenijo dopolnjevanje državnih in občinskih ukrepov in so usmerjeni v prizadevanja za ustrežnejšo ureditev skrbi, ki jo zagotavlja država.

<i>Cilji strategije za zmanjševanje tveganj in posledic revščine so bili s tem v celoti doseženi.</i>
--

2. Stari in stare

Eden pomembnejših ciljev, ki si ga je MOL zadala na področju zagotavljanja programov Ljubljankam in Ljubljančanom nad 65 let, je bil poenotenje izvajanja javne službe pomoč družini na domu, ki se je do takrat izvajala v okviru petih centrov za socialno delo in v domovih za starejše. Tako je bil maja 2002 ustanovljen Zavod za oskrbo na domu Ljubljana. V skladu s strategijo se je povečevalo število zaposlenih in s tem se je širil obseg storitev.

Istega leta je bil imenovan projektni svet za izgradnjo doma starejših občanov in najemnih oskrbovanih stanovanj za starejše na lokaciji VS2/3 (Trnovo), kasneje je delo prevzel Javni stanovanjski sklad MOL, ki je z zasebnim vlagateljem začel z gradnjo. Gradnja bo predvidoma zaključena v drugi polovici leta 2008.

Pridobili smo lokacijo za izgradnjo objekta za nego umirajočih in pomoč svojcem. MOL je v sodelovanju z JSS MOL in Slovenskim društvom HOSPIC pripravila strokovna izhodišča za prostorsko zasnovo.

Leta 2005 je v okviru Mestne zveze upokojencev Ljubljana zaživel program dnevnega centra aktivnosti za starejše, namen katerega ni samo druženje in preseganje izključenosti, temveč predvsem ohranjanje in razvijanje tistih sposobnosti, ki starejšim ljudem omogočajo kar se da dolgo samostojno življenje in vključenost v dogajanje v njihovem okolju. V letu 2005 je vrata odprl Dom starejših občanov Nove Fužine. MOL je za njegovo izgradnjo prispevala 40% potrebnih sredstev, 60% pa je zagotovilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Z izgradnjo novega doma za starejše občane so se v primerjavi z l. 2004 kapacitete v ljubljanskih domovih za starejše občane povečale za 169 postelj. Skupno sedaj ljubljanski DSO zagotavljajo 1.911 posteljnih kapacitet.

Družabništvo in medgeneracijsko povezovanje sta namenjena predvsem kakovostni socialni mreži ranljivih starejših ter sožitju vseh generacij, ki ju izvajajo nevladne organizacije, sofinancirane s strani MOL. Tako na primer Mestna zveza upokojencev Ljubljana povezuje več kot 1500 prostovoljcev in prostovoljk iz vrst upokojencev in upokojenk, ki obiskujejo starejše na domu. Območno združenje Rdečega križa Ljubljana in Škofijska ter župnijske Karitas opravljajo obiske tudi v domovih za starejše občane. Inštitut Antona Trstenjaka in Medgeneracijsko društvo za kakovostno starost Ljubljana uspešno razvijata mrežo osebnega družabništva z osamljenimi starimi ljudmi in medgeneracijske skupine za kakovostno starost. Študijski krožki v organizaciji Društva za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje vključujejo več kot 4000 aktivno sodelujočih starejših, njihovo delo pa poteka na skoraj 50 lokacijah v mestu v 225 različnih študijskih krožkih.

Starejše občanke in občani MOL lahko tudi naročijo dostavo kosil na svoj dom. To storitev izvajajo domovi za starejše občane, MOL pa prispeva sredstva za organizacijo razvoza kosil.

To storitev je v letu 2005 koristilo 646 Ljubljančank in Ljubljančanov. Na podlagi Odloka o denarni pomoči pa MOL sofinancira kosila tudi tistim starejšim občankam in občanom nad 65 let, ki so socialno ogroženi.

S tem so bili cilji, povezani s starejšimi meščankami in meščani, v celoti uresničeni. Zadržki se nanašajo le na zagotovitev objektov za delovanje programov, na kar pa ima oddelek za zdravje in socialno varstvo omejen vpliv.

3. Mladi in mlade

Cilji v zvezi z mladimi so bili usmerjeni predvsem v zmanjševanje socialne izključenosti, identificiranje ranljivosti, zmanjševanje nasilja, večanje solidarnosti in strpnosti ter povečanje prostovoljnega dela mladih. Pomemben cilj se je nanašal na vzpostavitev Dnevnega mladinskega centra in širitev projektov učno vzgojne pomoči in skupnostnih programov za mlade. Le-ti delujejo v okviru novega modela obravnave ranljivih skupin mladih, ki ga kot dopolnilno dejavnost razvijajo centri za socialno delo v Ljubljani. Največji delež sredstev za izvedbo teh programov se zagotovi iz proračuna MOL.

V letu 2004 je MOL nadaljevala s podporo socialno varstvenim programom nevladnih organizacij in javnih zavodov za otroke in mladostnike, ki jih sofinancira na podlagi vsakoletnega javnega razpisa. Prednost pri izboru imajo programi, katerih osnovni namen je zmanjševanje posledic socialne izključenosti, pridobivanje in utrjevanje socialnih veščin, izboljšanje kvalitete življenja, pomoč pri učenju, učenje nenasilne komunikacije in nudenje alternativnih možnosti preživljanja prostega časa. Poleg centrov za socialno delo tovrstne programe zagotavljajo tudi npr. Društvo Center za pomoč mladim, Zavod Salesianum, Društvo mladih za osebno rast in zdravo življenje, Društvo za preventivno delo, Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije, Društvo za nenasilno komunikacijo.

V letu 2005 sta bila na novo podprta dva programa. Prvi je program projektnega učenja za tiste mlade, ki niso vključeni v sistem rednega šolanja in ga izvaja TIN Ljubljana, Zavod za svetovanje in izobraževanje. Drugi je program Labirinti Centra za socialno delo Ljubljana Šiška, katerega namen je zmanjšati nasilje med mladimi.

Cilji so bili uresničeni v veliki meri, vendar so se na tem področju pokazale težave s prostorom, namenjenim za Dnevni mladinski center. Program Dnevnega mladinskega centra se sicer izvaja v okviru centra za socialno delo Ljubljana Moste Polje, novi prostori pa bodo zagotovo doprinesli k še boljšemu delu z depriviligiranimi mladimi oziroma tistimi iz obrobni družbenih skupin. Na področju dela z mladimi je zelo dejaven tudi Urad za mladino MOL pri Oddelku za predšolsko vzgojo, izobraževanje in šport.

4. Ženske in otroci, ki so žrtve nasilja

Cilji na tem področju so bili usmerjeni v spodbujanje sodelovanja med vladnimi in nevladnimi organizacijami, zagotavljanje podpore že obstoječim programom, ustanovitev kriznega centra za kratkotrajne namestitve za ženske in otroke, ki so žrtve nasilja, spodbujanje akcij in projektov osveščanja javnosti o nasilju, raziskovanje področja in zagotovitev prostora za novo varno hišo.

Leta 2001 je pri Društvu Ženska svetovalnica pričel delovati Krizni center za ženske, ki so žrtve nasilja. Zaradi pomanjkanja prostora in nezadostnih finančnih sredstev je deloval le ob koncu tedna. V tem letu je MOL sodelovala v akciji osveščanja o nasilju nad ženskami z naslovom »Ona ne more, mi lahko. Spregovorimo o nasilju«.

V letu 2002 je MOL sodelovala pri izvedbi mednarodnih dni akcij proti nasilju nad ženskami, v okviru katerih je bil predstavljen avstrijski zvezni zakon za zaščito pred nasiljem v družini. Tudi v letu 2003 in v naslednjih letih je MOL sodelovala pri izvedbi kampanje ob mednarodnih dnevih akcij proti nasilju nad ženskami. Vsakoletno akcijo, ki na angažiran način opozarja na problem nasilja nad ženskami (stopnice, odvzem nasilniškega dovoljenja, rjuhe kot simbol pobega od nasilja) organizira Društvo ženska svetovalnica, pokroviteljstvo nad akcijo pa prevzame župan MOL. Akcija ima mednarodni značaj, saj vse od začetka sodelujeta tudi mesti Utrecht (Nizozemska) in Antwerpen (Belgija).

V letih 2003 in 2004 je potekala evalvacijska študija programov organizacij, ki delujejo na področju nasilja nad ženskami in otroki.

V letu 2004 je bil uresničen cilj ustanovitve druge varne hiše za ženske, žrtve nasilja v Ljubljani, ki je vrata odprla v okviru Društva za nenasilno komunikacijo.

Leta 2005 so bile aktivnost usmerjene v širitev Kriznega centra za ženske, ki so žrtve nasilja. V Društvu Ženska svetovalnica so uspele pridobiti večje prostore, ob finančni podpori MOL pa je bila možna vzpostavitev 24 urne pomoči.

Z odprtjem nove varne hiše in kriznega centra so se kapacitete povečale za namestitev enajst žensk z otroki, kar predstavlja 50% več kot do sedaj³.

V glavnem so bili cilji za podporo ženskam in otrokom, žrtvam nasilja, doseženi. Nekoliko več pozornosti bi morali posvečati le sodelovanju med vladnimi in nevladnimi organizacijami.

5. Ljudje s težavami v duševnem zdravju

Cilji na tem področju so se nanašali predvsem na spodbujanje razvoja skupnostnih programov, spodbujanje interdisciplinarnega sodelovanja, skrb za učinkovito ocenjevanje programov, spodbujanje promocije duševnega zdravja, zagotovitev pogojev za delovanje nevladnih organizacij, spodbujanje mreže stanovanjskih skupin in spodbujanje pozitivne javne podobe ljudi s težavami v duševnem zdravju.

V letu 2002 je bila izvedena evalvacijska študija socialno varstvenih programov s tega področja. V letu 2003 je bila pozornost usmerjena predvsem v koordinacijo povezovanja različnih izvajalcev, ki se je nadaljevala tudi v letu 2004 in v letu 2005.

Nevladne organizacije, ki delujejo na področju duševnega zdravja, imajo relativno dolgo tradicijo. Z različnimi skupnostnimi akcijami so nekatere pričele že konec 80-ih, večina danes delujočih organizacij pa je s svojim delom pričela v začetku 90-ih let. V MOL že več let

³ V Zatočišču za ženske in otroke, žrtve nasilja (Društvo SOS telefon) je možna namestitev 10 žensk z otroki, v Varni hiši (Društvo za nenasilno komunikacijo) 5 žensk z otroki in Kriznem centru (Društvo ženska svetovalnica) 6 žensk z otroki.

sofinanciramo različne socialno varstvene programe za osebe s težavami v duševnem zdravju, ki jih izvajajo Društvo Altra, Šent, Ozara, Paradoks, Mir sreče in Novi Paradoks. Ti programi zajemajo svetovanje, informiranje, (samo)zagovornišstvo, stanovanjske skupine, individualno načrtovanje za samostojno življenje, skupine za samopomoč, dnevne centre in druge oblike širjenja socialne mreže.

Od konca leta 2002 predstavnica MOL v imenu Skupnosti občin Slovenije sodeluje v Svetu Vlade Republike Slovenije za duševno zdravje.

Cilji na področju duševnega zdravja so bili doseženi. Nekoliko več pozornosti bi bilo potrebno posvetiti razvijanju pozitivne javne podobe ljudi s težavami v duševnem zdravju. MOL v okviru svojih možnosti že več let pomaga pri pridobivanju prostorov za delovanje nevladnih organizacij na tem področju.

6. Ljudje s težavami z zasvojenostjo (alkoholizem, prepovedane droge, motnje hranjenja)

Na področju zasvojenosti so bili cilji osredotočeni na tri oblike zasvojenosti in sicer s prepovedanimi drogami, alkoholom in motnje hranjenja. Zaradi razvejanosti področja so bile naloge kompleksne in obširne. V MOL je za področje preprečevanja zasvojenosti organiziran poseben Urad za preprečevanje zasvojenosti v okviru Oddelka za predšolsko vzgojo, izobraževanje in šport.

V zvezi s prepovedanimi drogami so bili cilji usmerjeni v spodbujanje izvajanja terenskih raziskav, podpiranje nizkopražnih, zgodnje intervencijskih in abstinenčnih programov, širjenje različnih dnevnih centrov in ustanavljanje nočnega centra ter ustanovitev centrov za reintegracijo. Da bi cilje dosegli, je MOL v vseh letih sofinancirala večletne programe nevladnih organizacij vseh treh omenjenih tipov. V letu 2001 smo začeli z aktivnostmi za postavitev iglomatov, v okviru Društva Projekt človek je bil odprt center za reintegracijo, razširjena pa je bila tudi njihova dejavnost dnevnega centra. V letu 2002 je bila naročena evalvacija programov NVO s tega področja.

V zvezi z alkoholizmom so bili cilji usmerjeni v podporo programom za zmanjševanje škodljivih posledic pitja alkohola skladno z nacionalnimi in mednarodnimi strategijami in informiranje o škodljivih posledicah, ki jih ima uživanje alkohola na zdravje, družino in družbo.

Aktivnosti za dosego ciljev so bile v vseh letih razvejane. Tako je bil v letu 2001 podprt program Inštituta Antona Trstenjaka, ki je izobraževal šolske in zdravstvene delavke in delavce o škodljivi rabi alkohola, izdali pa so tudi priročnik za učitelje osnovnih šol in za starše. Sofinancirani so bili obstoječi programi psihosocialne rehabilitacije, projekti prve pomoči in strokovnega svetovanja alkoholikom in svojcem, projekt mreže za samopomoč ter projekti usposabljanja terapevtov in terapevtk. Vse aktivnosti so bile usmerjene tudi v promoviranje zdravega načina življenja.

Enake aktivnosti so se nadaljevale tudi v letih do konca 2005.

V zvezi s problematiko motenj hranjenja so bili zastavljeni cilji usmerjeni v nudenje podpore obstoječim programom in spodbujanje razvoja novih ter podpiranje preventivnih akcij ter sodelovanje z nevladnimi organizacijami na področju izobraževanja. V letu 2001 so bili finančno podprti že obstoječi programi. V letu 2002 je bila podprta organizacija nacionalne konference o motnjah hranjenja, ki je bila namenjena svojcem oseb z motnjami hranjenja. Povečale so se aktivnosti za osveščanje, pri čemer je bilo pomembno sodelovanje z mediji in enim od društev pri izdaji časopisa.

Cilji za podporo ljudem z različnimi zasvojenostmi so bili večinoma doseženi. Ugotavljamo pa, da je bila v preteklosti večina pozornosti usmerjena v zasvojenost s prepovedanimi drogami, medtem ko je ponudba programov za ljudi s težavami z zasvojenostjo z alkoholom in z motnjami hranjenja še vedno omejena. Uresničevanje ciljev na teh dveh področjih je težje predvsem zaradi pomanjkanja organizacij, ki bi se ukvarjale s to problematiko.

7. Ljudje z različnimi oblikami oviranosti

Gre za kompleksno in obširno področje, pokrito z dobro organizirano mrežo organizacij, ki so prisotne že tradicionalno, v zadnjem desetletju pa se jim je pridružilo večje število novih. Organiziranost področja se odraža tudi v obširnih in kompleksnih ciljih, ki so bili zastavljeni za obdobje od leta 2000 do leta 2005. Cilji so bili usmerjeni v zagotovitev sredstev za sofinanciranje dejavnosti organizacij ter v prostorske možnosti za delovanje, v zagotavljanje zadostnega števila stanovanj, prilagojenih invalidom in invalidkam in s tem podpora neodvisnemu življenju, kar je tudi eden od kriterijev sofinanciranja programov. Cilj je bil zagotavljanje zadostnega števila javnih del in drugih subvencioniranih zaposlitev za asistenco pri neodvisnem življenju, podpora programom zagovorništva in programom javnega ozaveščanja ter odpravi komunikacijskih in arhitektonskih ovir.

V letu 2001 so bili zagotovljeni prostori za izvajanje storitev celodnevne oskrbe invalidov po poškodbi glave in ene stanovanjske skupine. Pridobljeno je bilo atrijsko stanovanje in trije prostori za delovanje društev. Intenzivno je bilo sodelovanje z Javnim stanovanjskim skladom MOL za zagotavljanje individualnih stanovanj za invalide. Zagotovljena so bila v kompleksu gradnje nove stanovanje soseske na območju Polja. Poleg sofinanciranja ustaljenih programov je bil v tem letu sofinanciran program osebne asistencije. Sofinancirani so bili tudi programi ozaveščanja in odprave komunikacijskih ovir.

V letu 2004 je bila izvedena evalvacija projektov nevladnih organizacij namenjenih invalidom in invalidkam. Potekale so tudi vse ostale aktivnosti iz prejšnjih let. Podobne aktivnosti so se odvijale do konca leta 2005.

Cilji v zvezi z aktivnostmi za ljudi z različnimi oblikami oviranosti so bili skoraj v celoti doseženi. Najbolje je potekalo doseganje ciljev osveščanja, odpravljanja ovir, podpore neodvisnemu življenju in sofinanciranje drugih programov.

8. Brezdomke in brezdomci

Cilji so bili usmerjeni v skrb za zagotavljanje optimalnih pogojev za delovanje zavetišča za brezdomce in brezdomke, ki deluje na Poljanski cesti že vse od l. 1990 in spodbudo nevladnim organizacijam in drugim, ki zagotavljajo programe namenjene brezdomkam in brezdomcem.

V letu 2001 je bila ustanovljena Ambulanta za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, ki ima mesto v okviru Zdravstvenega doma in se pretežno financira s strani MOL. V projekt se vključujeta še Slovenska filantropija in Župnijska Karitas. Velik prispevek v tem projektu je prostovoljno delo zdravnic in zdravnikov.

Leta 2002 je začelo delovati zavetišče za brezdomne uživalce in uživalke ilegalnih drog. V zavetišču je na voljo 12 postelj. Osnovni namen zavetišča (odprt v večernih in nočnih urah ter ob koncu tedna in praznikih) je nastanitev brezdomk in brezdomcev, ki uživajo nedovoljene droge in jih zato drugi programi ne sprejemajo ter zmanjševanje zdravstvenih in socialnih posledic brezdomstva.

V letu 2004 smo pričeli z aktivnostmi za širitev obstoječega zavetišča na Poljanski cesti v Ljubljani. Tako je ob podpori SILE – Slovenskega mednarodnega združenja žensk, v okviru zavetišča pričela delovati enota odprtega tipa s prenočišči za tiste, ki se težje prilagajajo ustaljenim institucionalnim pravilom. Enota deluje v večernih in nočnih urah.

Še naprej je potekala podpora že utečenim programom in aktivnostim nevladnih organizacij, kot sta Rdeči Križ in Karitas.

V letu 2005 so pri Rdečem križu na Viču poleg razdelilnice oblek odprli še razdelilnico suhe hrane in higienskih artiklov. Na voljo je tudi kopalnica s štirimi tuši. Projekt sofinancira MOL. Podoben projekt MOL sofinancira tudi v okviru Karitas Štepanja vas, kjer nudijo tudi striženje, britje in sveže obleke.

<i>Cilji za zmanjšanje posledic brezdomstva so bili doseženi.</i>

Ugotovimo lahko, da se je strategija MOL na področju socialnega varstva do leta 2005 uspešno izvajala in da so bili cilji doseženi, kar je pripisati realnemu načrtovanju in rednemu spremljanju izvajanja aktivnosti. Predvsem je bilo pomembno dobro sodelovanje z izvajalskimi organizacijami ter stalno raziskovalno spremljanje stanja.

**STRATEGIJA RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V MESTNI
OBČINI LJUBLJANA DO LETA 2011**

Načrtovane spremembe v izvajanju storitev (javno-zasebno partnerstvo), ki jih predvideva Resolucija nacionalnega programa socialnega varstva za obdobje 2006 – 2010, Ur.l. 39/06 (v nadaljevanju: ReNPSV06-10) in predvidene spremembe zakona o socialnem varstvu (ki bi takšno partnerstvo omogočale) bodo vplivale na delovanje lokalnih skupnosti na področju socialnega varstva. Na formalni ravni smo lokalne skupnosti, tako kot vsa ostala zainteresirana javnost, povabljeni na podajanje pripomb na predloge dokumentov v času javnih razprav. Glede na dosedanje prakso pa se je izkazalo, da se konkretni predlogi lokalnih skupnosti le redko upoštevajo.

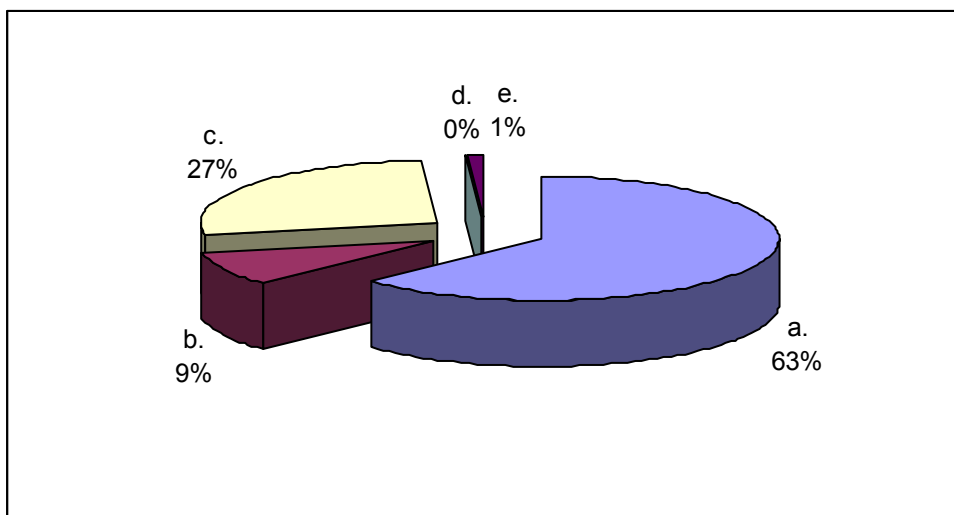
A. Izpolnjevanje z zakonom določenih obveznosti

Za izpolnjevanje z zakoni določenih nalog mora Mestna občina Ljubljana zagotoviti sredstva ter pogoje, ki so za to potrebni. Skoraj 60 odstotkov sredstev, ki so v mestnem proračunu namenjena socialnemu varstvu, je namenjenih kritju z zakoni določenih obveznosti.

Tabela 9: Razrez sredstev po namenu; 2006

	<i>Naloga</i>	<i>Sredstva v SIT</i>	<i>%</i>
a.	zakonske obveznosti	1.220.785.616,00	62,78 %
b.	denarne pomoči	178.697.284,00	9,19 %
c.	razvojni in dopolnilni programi nevladnih organizacij in centrov za socialno delo	522.836.006,00	26,88 %
d.	investicije	0,00	0 %
e.	ostalo	22.307.360,00	1,15 %
	SKUPAJ	1.944.625.266,00	100 %

Slika 6: Razrez sredstev po namenu; 2006

B. Izvajanje dopolnilnih dejavnosti MOL na področju socialnega varstva

1. Denarne pomoči MOL

Na tem področju je MOL do sedaj vodila aktivno politiko, ki jo namerava nadaljevati tudi v prihodnje predvsem z izpolnjevanjem obveznosti po Odloku o denarni pomoči. S spremembami Odloka o denarni pomoči (december 2006) se je s 1. januarjem 2007 povišal znesek denarne pomoči, ki sedaj znaša 190 EUR in razširil krog upravičencev in upravičenk. Tako so sedaj do pomoči upravičeni vsi tisti občani in občanke MOL, ki bodisi nimajo lastnih sredstev ali pa s prihodki do 30% presegajo minimalni dohodek na družinskega člana po zakonu o socialnem varstvu.

2. Razvojni in dopolnilni programi, pomembni za občino in sodelovanje z nevladnimi organizacijami

V analizi izvajanja strategije do leta 2005 smo povzeli aktivnosti, ki so bile na posameznih področjih izvedene od leta 2000. Ta področja zajemajo večino ranljive populacije v mestu. Izkušnje v zadnjih letih so pokazale, da moramo več pozornosti nameniti še dvema skupinama ljudi, in sicer imigrantkam in imigrantom ter Romkinjam in Romom. Obe skupini sta izpostavljeni različnim pritiskom javnosti in sta posledično bolj ranljivi v odnosu do tveganj. Posamezna področja bomo prikazali tako, da bomo pokazali na potrebe ter iz teh oblikovali prioritete oziroma dolgoročne cilje.

Raziskovanje, evalviranje in informiranje so stalne naloge, ki veljajo za vsa področja. Prav tako je kakovost pomembnejši kriterij za podporo programom. Merilo kakovosti pa je izboljšanje življenja uporabnic in uporabnikov programov ter njihovo zadovoljstvo. **Stalna naloga je tudi skrb za ustrežnejšo javno podobo** marginaliziranih in izključenih skupin, ki imajo zaradi predsodkov, stereotipov in diskriminacij manjše možnosti za grajenje osebnih karier in udeležbo v javnem življenju.

Pri določanju potreb in oblikovanju prioritet oz. dolgoročnih ciljev za obdobje do leta 2011 so sodelovale nevladne organizacije in javne službe, ki delujejo na področju MOL. K sodelovanju smo povabili okoli 90 različnih organizacij in tako zajeli kar najširši krog tistih, ki imajo izkušnje in vednost iz dela na terenu. Odziv je bil zadovoljiv, oblikovali smo fokusne skupine glede na to, kateri skupini prebivalk in prebivalcev organizacije namenjajo svoje programe. Nekaj je bilo pisnih prispevkov, upoštevali pa smo tudi izsledke raziskav in evalvacij, ki so bile na območju MOL narejene v zadnjih petih letih. Pregledali smo tudi pisna gradiva organizacij, ki so sofinancirane s strani MOL, in njihove spletne strani. Strategija temelji na teh virih in je zato utemeljena na konkretnih potrebah meščank in meščanov. Potrebe smo nizali tako, kot so jih definirale organizacije, ker so le tako lahko nudile dovolj izhodišč za oblikovanje prioritet. Določili smo tiste prioritete, za katere menimo, da so uresničljive v naslednjem petletnem obdobju in bo MOL lahko zanje zagotovila potrebna sredstva.

a. Stari in stare

V zadnjih letih je narasla občutljivost za težave starejših, ki so bile prej spregledane. Poleg prepoznane potrebe po individualizaciji storitev ter povečane skrbi na domu, je prepoznano tudi dejstvo, da starejši vedno pogosteje postajajo žrtve kaznivih dejanj. Starejši ne doživljajo le fizičnih napadov in ropov na cesti, temveč so tudi žrtve nasilja svojih sorodnikov. Na ta problem opozarjajo predvsem društva upokojencev, ki so na to temo organizirala nekaj posvetov. Problemu je potrebno posvetiti v prihodnosti posebno pozornost.

Tabela 10: Število kaznivih dejanj izvršenih nad osebami, starejšimi od 65 let

Leto	Starejše osebe (nad 65 let)
2000	95
2001	70
2002	107
2003	146
2004	128

Vir: Statistični podatki so posredovani na našo prošnjo s strani Policijske uprave Ljubljana, marec 2005.

Na območju MOL deluje šest domov za starejše, od teh je bil zadnji odprt v Novih Fužinah leta 2005. Vsi domovi so polno zasedeni. S 1.911 posteljami na območju MOL zagotavljamo mesta za 4,2% starejših občanov in občank MOL (na dan 31.12.2005 je bilo v MOL 45.488 starejših nad 65 let). Normiran obseg v Resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006 – 2010 je 5% prebivalcev in prebivalk starih 65 let in več. Za načrtovanje in zagotavljanje institucionalnega varstva (gradnja domov za starejše občane in institucionalno varstvo na sploh) je v celoti pristojno Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. To pomeni tudi podeljevanje koncesij. Interes lokalne skupnosti pa seveda je, da je na njenem območju pokritost z institucionalnim varstvom zadostna.

Zato si bomo prizadevali, da se čimprej zaključi izgradnja doma starejših občanov (160 postelj) in 60 oskrbovanih stanovanj na lokaciji v Trnovem. Prav tako je v tem delu mesta predvidena izgradnja manjšega doma za starejše občane s kapaciteto cca. 60 postelj, ki ga bo gradila Župnijska Karitas.

V okviru dogovarjanj med Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve in Mestno občino Ljubljana o izvajanju nalog po Zakonu o glavnem mestu RS je bilo ugotovljeno veliko pomanjkanje kapacitet v institucionalnem varstvu. Ocenjeno je bilo, da na območju MOL v domovih za starejše občane primanjkuje med 500 in 1000 postelj. Zato bo država, ki je pristojna za institucionalno varstvo, bodisi ustanovila svoje javne zavode ali pa bo podelila koncesijo za opravljanje dejavnosti zainteresiranim zasebnim izvajalcem; lokacije pa bo poiskala MOL.

V Zavodu za oskrbo na domu število uporabnic in uporabnikov storitev prav tako narašča. V skladu z Resolucijo o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006 – 2010

bomo do 1. 2010 zagotovili storitev pomoč družini na domu 3% Ljubljančankam in Ljubljančanom starejšim od 65 let. Poleg javnih ustanov na področju dela s starejšimi deluje še vrsta nevladnih organizacij, ki so registrirane kot zasebni zavodi ali kot društva. Njihovi programi so za mesto Ljubljana pomembni in pomenijo kakovostno dopolnitev storitvam javne službe. Pri definiranju potreb in oblikovanju prioritet so sodelovale naslednje organizacije: Mestna zveza upokojencev Ljubljana, Univerza za tretje življenjsko obdobje, Slovensko društvo Hospic, Inštitutu Antona Trstenjaka, Medgeneracijsko društvo za kakovostno starost in Zavod Papilot (dnevni center). Razgovor je bil opravljen tudi z Zavodom za oskrbo na domu, domovi za starejše in centri za socialno delo.

Ocena potreb

- večurna prisotnost na domu (v prvi vrsti za uporabnike z demenco ter v primerih, ko ima oseba, ki skrbi za svojca, svoje opravke),
- pomoč v času noči (ko svojci zaradi lastnega počitka potrebujejo osebo, ki bi nudila pomoč ponoči),
- spremstvo (predvsem na različne zdravstvene preglede),
- potrebe po tako imenovanih generalnih čiščenjih, za katere se predvideva velik obseg ur,
- prevoz od doma do prostorov za dnevno varstvo,
- boljša informiranost oziroma posebne oblike informiranja za starejše o storitvah, pravicah, programih,
- večja izbira storitev, ki bi zagotovila večjo neodvisnost starejših v skladu z njihovimi možnostmi – sedaj so odvisni od osebnih mrež in svojcev,
- posebna skrb je potrebna za naslednje skupine starejših: osebe z demenco ali začetki razvoja te bolezni, starejše ljudi, ki doživljajo nasilje in starejše, ki živijo na podeželju,
- ostanejo same za določeno obdobje,
- zmanjševanje osamljenosti in izoliranosti starejših, ki živijo sami ali pa so pri sorodnikih, pa nimajo osebne mreže za druženje – razvoj skupin za samopomoč,
- skrb v času pred sprejemom v institucionalno varstvo – čakalne dobe so dolge, zdravje starejših pa lahko se hitro slabša.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- masaža in fizioterapija – v primerih ko po poškodbah potrebujejo dodatne storitve za boljše počutje in dokončno okrevanje,
- izvajanje dela zdravstvenih storitev na domu (npr. fizioterapija),
- rehabilitacijske namestitve, v času po odpustu iz bolnišnice ali v času okrevanja po bolezni in poškodbah,
- izobraževanje svojcev, ki negujejo ostarelo osebo o boleznih in ravnanjih ob tem,
- reševanje stanovanjskih stisk, ki nastanejo zaradi deložacij ali prepisa premoženja na sorodnike, ki potem ne prevzamejo skrbi za ostarelo osebo,
- dostopnost – mestno jedro ostaja brez bazične infrastrukture, ki se seli na obrobje mesta in s tem postaja težje dostopna za starejše,
- zagovorništvo, ko starejši uresničujejo pravice ali je ogroženo premoženje.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Vzpodbujanje izvajalcev k zagotavljanju boljše informiranosti starejših o storitvah, pravicah in dejavnostih, ki vplivajo na kakovost življenja v starosti (preko Zavoda za oskrbo na domu, Javnega stanovanjskega sklada MOL in preko razpisnih področij⁴ ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 2. Širitev mreže storitve pomoč družini na domu in vzpodbujanje razvoja novih oblik (npr. večurna prisotnost na domu, pomoč ponoči, začasna oskrba za določeno obdobje, skrb v času pred sprejemom v institucionalno varstvo).*
- 3. Zagotavljanje večje izbire storitev preko vzpodbujanja programov nevladnih organizacij (z razpisnimi področji ter merili in kriteriji javnih razpisov za sofinanciranje programov), ki bodo omogočili večjo neodvisnost starejših in njihovo vključevanje v družbo - npr. programi zagovorništva, medgeneracijskih skupin in skupin za samopomoč, druženja, izobraževanja, zmanjševanja osamljenosti in izoliranosti, spremstva.*

⁴ MOL OZSV ima lahko pri oblikovanju programov velik vpliv tudi s tem, ko razpiše sofinanciranje konkretnih programov in oblikuje konkretna merila in kriterije javnega razpisa. Ko se je npr. pojavila potreba po dnevni centrih za stare, smo razpisali sofinanciranje takih programov. Tako izvajalci vedo, kateri programi so za MOL prioritetni in lahko načrtujejo njihovo izvajanje. V kolikor ni nobenega programa oz. izvajalca, vzpodbujamo tiste organizacije, ki izvajajo podobne programe (Društvo Mozaik je npr. učil slovenskega jezika otroke v azilnem domu, na našo pobudo so kasneje začeli izvajati podobne programe socialnega vključevanja tudi v romskem naselju).

4. *Ob sodelovanju države zagotovitev dodatnih domov za starejše in oskrbovanih stanovanj (500-1000 postelj).*
5. *Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

b. Mladi in mlade

Število mladih s stalnim bivališčem v MOL upada. Vendar je k tem številkam treba prišteti še študentsko in srednješolsko mladino, ki se dnevno vozi ali pa začasno biva v mestu. Ta mladina svoje socialne pravice uveljavlja v občini stalnega bivanja, storitve pa uporablja v Ljubljani.

Tabela 11: Število mladih s stalnim prebivališčem v MOL v obdobju 2001 -2006 (podatki: Statistični urad RS)

<i>Starostna skupina</i>	2001	2002	2003	2004	2005	2006
0-4 let	11.234	11.152	11.106	11.309	11.454	11.640
5-9 let	11.645	11.432	11.300	11.068	11.137	11.088
10-14 let	14.370	13.573	12.810	12.260	11.865	11.611
15-19 let	16.228	15.789	15.524	15.114	14.635	14.460
20-24 let	19.770	19.336	18.638	17.802	17.188	17.009
25-29 let	19.660	19.642	19.904	20.045	20.196	20.137
<i>Skupaj</i>	92.907	90.924	89.282	87.598	86.475	85.945

V zadnjih 15-ih letih se je na območju MOL razvilo veliko število nevladnih organizacij in neformalnih skupin, ki izvajajo zelo različne programe za mlade. Skupnostni programi se izvajajo tudi v okviru centrov za socialno delo. Na voljo je mreža informacijskih točk in javnih internetnih dostopov. Vedno več je skupnostnih preventivnih programov in različnih oblik svetovanja za mlade in starše.

Vendar so družbene spremembe povzročile tudi večjo brezposelnost, slabšo dostopnost do izobraževanja in naraščajočo socialno izključenost najbolj obrobni skupin mladih. Tem

problemom je potrebno v bodoče posvečati več pozornosti. Glede na razpoložljive vire bi morali biti pri načrtovanju razvoja mladinskih programov še posebno pozorni. Na področju dela z mladimi je dejaven Urad za mladino MOL pri Oddelku za predšolsko vzgojo, izobraževanje in šport.

Tabela 12: Registrirano brezposelne osebe v obdobju 2001-2005 (podatki: Zavod RS za zaposlovanje)

leto	Slovenija		UD Ljubljana		MOL	
	vsi	stari do 27 let	vsi	stari do 27 let	vsi	stari do 27 let
2001	104.316	29.450	11.880	2.690	10.402	2.403
2002	99.607	28.554	11.698	2.665	10.467	2.469
2003	95.993	29.220	11.341	2.689	10.294	2.480
2004	90.728	27.581	11.527	2.927	10.663	2.728
2005	92.575	22.802	12.236	2.443	10.619	2.163 ⁵
2006	78.303	18.266	11.103	2.101	9.479	1.817

Organizacije, ki so se odzvale vabilu k sodelovanju pri določanju potreb in oblikovanju prioritet, so: Društvo za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela, Zavod Mladinski informacijski center Mirje, Zveza prijateljev mladine Ljubljana, centri za socialno delo, Cona Fužine in Zavod MISSS.

Ocena potreb

- zmanjševanje revščine in socialne izključenosti – zagotoviti je potrebno enake možnosti pri dostopu do resursov, ki zagotavljajo bodoče življenjske kariere,
- zagotavljanje varnosti otrokom in mladim, ki doživljajo nasilje ali so zlorabljeni (spolno, fizično) – zagotoviti je potrebno umik od doma v primerih, ko je bivanje v družini ogrožajoče,
- zagovorništvo – v primeru kršenja pravic, npr. v izobraževanju in pri zaposlovanju,

⁵ Podatki o zmanjšanju registriranih brezposelnih oseb so posledica sprememb v vodenju evidenc in ne odražajo dejanskega stanja o brezposelnosti. Največji skupini brezposelnih oseb sta še vedno skupina mladih (iskalci prve zaposlitve) ter skupina starejših.

- spodbujanje aktivne udeležbe mladih iz etničnih skupin v javnosti – druga ali tretja generacija priseljencev,
- identifikacija področij, kjer so potrebe mladih najmanj pokrite – glede na obsežno ponudbo programov in storitev nastaja potreba po bolj osredotočenem sofinanciranju novih programov,
- inovativni programi, ki so drugačni od že obstoječih – zasičenost s podobnimi programi ne pripomore k vključevanju skupin otrok in mladih, ki se v sedanje programe ne vključujejo. Zagotoviti je potrebno večjo prilagodljivost obstoječih programov na spremenjene družbene razmere,
- prostovoljno delo: potrebno je poiskati novo trajno obliko za prostovoljno delo (namesto civilnega služenja vojaškega roka),
- brezplačne prostočasne aktivnosti po načelu enakih možnosti,
- delo s starši je dolgoročno smiselno in zelo pomembno,
- usmeritev v skupnost; vzpodbujanje mladih, da bodo sami kaj naredili, oblikovali lastne dejavnosti v skupnosti.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- različne možnosti izobraževanja in usposabljanje za mlade, ki izpadejo iz nadaljnjega šolanja – pridobivanje spretnosti in znanj, ki motivirajo za nadaljnje izobraževanje.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Podpora programom nevladnih organizacij (preko javnih razpisov), katerih cilj je preprečevanje socialne izključenosti mladih - npr. svetovalni programi, zagovorništvo, aktivno preživljanja prostega časa.*
- 2. Podpora skupnostnim programom za mlade (preko javnih razpisov), ki delujejo v okviru centrov za socialno delo v Ljubljani.*
- 3. Vzpodbujanje razvoja novih programov, namenjenih otrokom ter mladostnikom in mladostnicam, ki doživljajo spolne zlorabe (z razpisnimi področji ter merili in kriteriji javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 4. Podpora programom nevladnih organizacij (preko javnih razpisov), ki vzpodbujajo prostovoljno delo mladih.*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

c. Ženske in otroci, ki doživljajo nasilje

Nasilje nad otroci in ženskami je postalo viden pojav šele konec osemdesetih let, razvoj programov in storitev pa se je odvijal predvsem znotraj ženskih organizacij, ki so uspele javno ozavestiti nasilje in ga medijsko in strokovno tematizirati. V zadnjem desetletju se je razvilo večje število programov in projektov, ki učinkoviteje odgovarjajo na potrebe tistih, ki so preživele ali pa še preživljajo nasilje. V podporo tem programom se intenzivno vključuje tudi MOL, ki podpira tako preventivne akcije, kot pomoč žrtvam nasilja. Na območju MOL imamo tako dve varni hiši za ženske, ki so žrtve nasilja, krizni center, programe psihosocialne pomoči, učinkovito sodelovanje med policijo, tožilstvom ter javnimi in nevladnimi organizacijami, kakovostne izobraževalne programe za strokovnjakinje in strokovnjake različnih služb ter mnoge preventivne akcije osveščanja javnosti.

Vendar je problem nasilja tako kompleksen, da bo to področje deležno posebnega interesa mesta tudi v bodoče. Nevladne organizacije, ki so sodelovale pri oblikovanju potreb in prioritet so sledeče: Zavod EMMA, Društvo SOS telefon, Društvo Ključ – center za boj proti trgovanju z ljudmi, Društvo za nenasilno komunikacijo, Zavod Pelikan Karitas, Ženska svetovalnica - Krizni center, Center za pomoč žrtvam kaznivih dejanj – Papilot in centri za socialno delo.

Ocena potreb

- preprečevanje revščine – mati z otrokom, ki se odseli od nasilnega partnerja, pogosto zapade v revščino, zato je potrebno v kriznih časih poskrbeti za dodatno finančno podporo,
- varstvo otrok postane problem, ker se skrb ne deli več na oba partnerja,
- potrebno je zagotoviti spremstvo žensk in otrok, ki so zapustili nasilnega partnerja – ta namreč pogosto grozi, ustrahuje in zasleduje bivšo partnerko ter skuša ugrabiti otroke. Ženske zato potrebujejo spremstvo,
- ženske potrebujejo dodatno pomoč in posebno skrb pri iskanju zaposlitve – ta je nujna za normalizacijo življenja in soočanje z novimi stroški, ki nastanejo ob preselitvi in kasnejši skrbi za otroke. Partnerji se namreč pogosto maščujejo tako, da zavračajo

plačilo preživnine,

- možnost takojšnjega umika: krizni centri, ki bi bili po vsej Sloveniji odprti 24 ur na dan, vse dni v letu,
- informacije, kako pomagati svojim otrokom,
- pridobiti individualne prostovoljke, ki bi se posvetile ženskam,
- intervencijske službe za pomoč v trenutku nasilja,
- omogočanje svetovanja in terapije pri soočanju s travmami in problemi, ki so posledica nasilja,
- 24-urne dežurne službe CSD in NVO, ki bodo sodelovale pri policijskih intervencijah,
- vsaj ena strokovna delavka/delavec na CSD, ki je dodatno usposobljen/a za delo z ženskami z izkušnjo nasilja,
- obvezna vzgoja za nenasilje v osnovnih in srednjih šolah,
- več pozornosti nasilju nad ženskami iz bolj obrobni območij mesta,
- krizne intervencije za matere z otroki, ki izpadejo iz dosedanjih oblik zatočišč – otroci moškega spola nad 15 let starosti, težave v duševnem zdravju ali zasvojenosti.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- pridobitev neprofitnega stanovanja – stanovanjski zakon predvideva zasilno nastanitev žrtev nasilja, vendar se prepogosto zasilna nastanitev spremeni v dolgotrajno. Zasilnih prostorov iz tega razloga tudi primanjkuje,
- varovana stanovanja – poleg zatočišč bi bilo potrebno razvijati sistem varovanih stanovanj, ki bi bila deležna posebne pozornosti policije zaradi možnosti maščevanja storilcev nasilja,
- možnost izboljšanja izobrazbe žensk, ki so doživele nasilje, s tem izboljšati njihovo samopodobo in zaposljivost,
- takojšnja brezplačna pravna pomoč, ki sicer že obstaja, vendar je čakalna doba dolga,
- 24-urno dežurstvo vsaj ene kriminalistke na posamezni policijski upravi, dodatno usposobljene za delo z ženskami z izkušnjo nasilja (zaradi možnosti izbire),
- sistematično in medinstitucionalno primerljivo zbiranje podatkov o nasilju nad ženskami,
- dosledno izvajanje zakonodaje v primerih nasilja nad ženskami, zlasti hitrejša in bolj učinkovita sodna obravnava,

- zloraba otrok in žensk v propagandi, industrija uporablja vedno mlajše otroke za reklamiranje izdelkov in pri tem vpliva na njihovo javno podobo, seksualiziranje otroških teles.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

1. *Podpora obstoječim in novim programov nevladnih organizacij (preko javnih razpisov za sofinanciranje), ki nudijo različne oblike storitev ženskam in otrokom, ki so žrtve nasilja - npr. osebno in telefonsko svetovanje, skupine za samopomoč, zagovorništvo.*
2. *Vzpodbujanje nevladnih organizacij k ustanavljanju dodatnih varnih hiš in preko javnih razpisov zagotavljanje delovanja varnih hiš in kriznih centrov.*
3. *Ureditev začasne denarne pomoči, namenjene ženskam, žrtvam nasilja, v času, ko si urejajo življenje ob odhodu iz nasilne situacije.*
4. *Sodelovanje v akcijah, ki jih izvajajo nevladne organizacije z namenom informiranja in osveščanja javnosti o problematiki nasilja nad ženskami in otroki.*
5. *Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

d. Ljudje s težavami v duševnem zdravju

Nekateri podatki kažejo, da število ljudi s težavami v duševnem zdravju raste, kar psihiatrična stroka pripisuje predvsem družbenim spremembam (npr. nestabilen trg dela, usklajevanje službenih in družinskih obveznosti, odtujenost). Ljudje se vse težje soočajo s temi tveganji, kar je tudi poglavitni razlog za socialno izključenost. Teorija pravi, da je revščina eden od pomembnih virov duševnih težav. Po drugi strani pa je za Evropo značilno, da se ljudje s psihiatričnimi izkušnjami povezujejo v gibanja, ki zahtevajo pravice do bivanja v skupnosti in se upirajo institucionalizaciji oziroma hospitalizaciji. Ta proces je značilen tudi za Slovenijo, kjer so uporabniška gibanja nastala že sredi devetdesetih let in vplivala tudi na spremembe znotraj socialnega varstva. Pomembno je postalo skupnostno delo, ki ljudem s težavami v duševnem zdravju nudi ustrezno pomoč in podporo v njihovem domačem okolju (in ne v institucijah na obrobjih urbanega okolja).

V MOL se je pod temi vplivi v zadnjem desetletju razvilo večje število skupnostnih programov, dnevnih centrov in stanovanjskih skupin za ljudi s težavami v duševnem zdravju. Te programe zagotavljajo večinoma nevladne organizacije, ki so sodelovale tudi pri določanju potreb in prioritet pri izdelavi nove strategije MOL na področju socialnega varstva. Te organizacije so: Društvo za pomoč osebam z depresijo in anksioznimi motnjami, Društvo Altra, Društvo Šent, Društvo Novi paradoks, Društvo Ozara, CSD in DSO.

Ocena potreb

- neposredno financiranje – zadovoljevanje potreb glede na lastno oceno ljudi, ki imajo težave v duševnem zdravju,
- kratkotrajni programi v času kriz – prehodna stanovanja, kjer bi bili lahko uporabniki le v času krize in se tako izognili včasih nepotrebnemu odhodu v bolnišnico,
- pomoč pri hišnih opravilih in vzdrževanju stanovanja, družabništvo.
- pomoč pri vključevanju v prostočasne programe, kjer je mogoče razširiti osebno mrežo.
- zagovorništvo in spremljanje pri urejanju pravic in pri stikih z institucijami,
- potrebe skupin ljudi, ki imajo druge vrste hendikepa in tudi težave v duševnem zdravju, in jih sedanje organizacije ne vključujejo (gluhi, slepi, s telesnimi oviranostmi),
- ozaveščanje javnosti, premagovanje stereotipov in predsodkov ter strahu do oseb s težavami v duševnem zdravju,
- reševanje duševnih stisk, ki so posledica revščine in se razvijajo pri srednji generaciji.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- boljši dostop do zaposlovanja – tudi kratkotrajne in priložnostne zaposlitve, ki bi pomagale izboljšati materialno stanje in pripomogle k boljši vključenosti v skupnost in družbo,
- večanje možnosti za vključevanje v izobraževanje,

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Podpora obstoječim programom nevladnih organizacij, ki omogočajo ljudem s težavami v duševnem zdravju vključevanje v skupnost in družbo (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 2. Sodelovanje z vladnimi institucijami in nevladnimi organizacijami pri vzpostavitvi sistema neposrednega in individualiziranega financiranja socialno varstvenih storitev.*
- 3. Vzpodbujanje izvajalcev k zagotavljanju boljše informiranosti in osveščanja javnosti o problematiki ljudi s težavami v duševnem zdravju (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 4. Sodelovanje z vladnimi institucijami in nevladnimi organizacijami pri zagotavljanju mreže stanovanjskih skupin za ljudi s težavami v duševnem zdravju.*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

e. Ljudje z različnimi oblikami zasvojenosti

Različnim oblikam zasvojenosti (predvsem zasvojenostmi s prepovedanimi drogami) je MOL namenjala posebno pozornosti v preteklih desetletjih. Tudi na tem področju je v zadnjem desetletju nastalo več novih organizacij, ki nudijo zelo različne programe in storitve. Za področje zasvojenosti je še posebej značilno večje število skupin za samopomoč in samoorganizacija bivših zasvojencev ali njihovih svojcev, ki želijo svoje izkušnje prenašati na ljudi, ki se odločajo za zdravljenje ali želijo opustiti škodljivo rabo substanc. Področje zasvojenosti je široko in zajema alkohol, prepovedane droge, motnje hranjenja. Področja smo razložili tudi v naši strategiji, ker gre za specifičnosti posameznih zasvojenosti, ki se morajo obravnavati na različne načine. Področje prepovedanih drog pokrivajo zelo različne organizacije, kar pa ni značilno za področje alkoholizma in motenj hranjenja, čeprav se ravno tukaj kažejo velike potrebe po novih programih.

Povabilu k sodelovanju so se odzvale naslednje organizacije: DrogArt, Zavod Pelikan-Karitas, Društvo Stigma, Društvo Up, Društvo Projekt človek, Fundacija Z glavo na zabavo, Zasebni zavod Sana vita, Društvo Žarek upanja, Društvo zdravljenih alkoholikov, Ljubljana –

Bežigrad, Društvo Skupina mladih za osebnostno rast in zdravo življenje, Muza, Ženska svetovalnica, Zavod PU, centri za socialno delo.

i. Prepovedane droge

Ocena potreb

- dnevni center za starejše uporabnike in uporabnice metadona (v bližini Metelkove),
- dnevni centri, ki bi pokrivali Fužine in Štepanjsko naselje,
- terensko delo z mobilno zamenjavo igel (ob petkih na Metelkovi in v Fužinah, enkrat tedensko Dravlje, Koseze, Lipa, BS3, Bratovževa ploščad, Vič, Trnovo, Moste, Kodeljevo),
- informacijska gradiva in programi za določeno populacijo uživalcev in uživalk drog (populacija, ki kadi na folijo, uživalci in uživalke, ki se ukvarjajo s prostitucijo v zameno za drogo),
- boljša informiranost občasnih in vikend uživalk in uživalcev ter začetnic in začetnikov o nevarnostih injiciranja in kombiniranega uživanja drog (pri teh skupinah obstaja večja možnost okužb, prekomerno doziranje),
- varna soba za injiciranje v središču mesta (ena lokacija za pokrivanje področja Križank, ljubljanskega gradu, Prešernovega trga, druga lokacija: Fužine).

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- potreba po namestitvi oz. stanovanju za osebe, ki se vračajo iz komun (v bližini centra mesta),
- zavetišče za stabilne uporabnike metadonskega programa.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Vzpodbujanje nevladnih organizacij k izvajanju preventivnih akcij (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 2. Podpora visokopražnim in nizkopražnim programov nevladnih organizacij (preko javnih razpisov za sofinanciranje), ki vključujejo npr. svetovanje, rehabilitacija po prihodu iz komun, terensko delo, izmenjava igel.*
- 3. Zagotavljanje delovanja dveh dnevnih centrov za uživalke in uživalce prepovedanih drog (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 4. Sodelovanje z vladnimi institucijami in nevladnimi organizacijami pri vzpostavitvi sistema financiranja zdravljenja zasvojenosti s prepovedanimi drogami (npr. v komunah).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

ii. Alkohol

Ocena potreb

- programi prve socialne pomoči – informiranje in pomoč takrat, ko nekdo pri sebi prepozna zasvojenost z alkoholom,
- zmanjšanje družbene tolerance do alkohola,
- prostori za alternativno obliko zabave za mlade,
- dostop do storitev in informacij o programih podpore, zlasti za starejše,
- programi, ki bi upoštevali posebne potrebe žensk, zasvojenih z alkoholom,
- več kakovostnih brezplačnih programov za premagovanje zasvojenosti,
- psihosocialna pomoč za mlajše otroke ter mladostnike in mladostnice, katerih starši so zasvojeni z alkoholom. Zanje je potrebno najti tudi možnosti bivanja, ko gre za nasilje ali zanemarjanje – krizni prostori.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- sprememba kulture pitja alkohola.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Podpora programom, ki nudijo storitve za premagovanje zasvojenosti z alkoholom ter vzpodbujanje razvoja programov, ki bodo upoštevali posebne potrebe žensk, zasvojenih z alkoholom (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 2. Podpora programom za otroke ter mladostnike in mladostnice, katerih starši so zasvojeni z alkoholom oz. so na zdravljenju (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 3. Vzpodbujanje izvajalcev k zagotavljanju boljše informiranosti o programih namenjenih reševanju težav povezanih z zasvojenostjo z alkoholom (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 4. Vzpodbujanje izvajalcev k izvajanju preventivnih akcij z namenom zmanjševanja družbene tolerance do pitja alkohola (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

iii. Motnje hranjenja

Ocena potreb

- boljša informiranost o problematiki motenj hranjenja, zlasti v šolah,
- odmevne akcije z namenom osveščanja o problemu; namenjene bi morale biti vsem starostnim skupinam
- več strokovnjakinj in strokovnjakov, ki se ukvarjajo s problematiko motenj hranjenja,
- različne oblike programov, tudi za moške z motnjami hranjenja (sami ta problem zanikajo predvsem zato, ker menijo, da je to »ženska« bolezen),
- potreba po stanovanjski skupnosti, ko so motnje hranjenja posledica problematičnih razmer doma,
- celodnevno ali večerno bivanje, ki je namenjeno podpori v kriznih situacijah, da imajo osebe z motnjami hranjenja občutek varnosti.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- korektno poročanje medijev o problematiki motenj hranjenja (sedaj mediji to temo pogosto zlorablja in dajejo dvojna sporočila – po eni strani razkrivajo zgodbe in v isti reviji svetujejo stroge diete ali prikazujejo ideale ženskega telesa),
- strokovna literatura v slovenščini o motnjah hranjenja.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Podpora programom nevladnih organizacij (preko javnih razpisov za sofinanciranje), namenjenih reševanju problematike motenj hranjenja - npr. svetovanje, skupine za samopomoč.*
- 2. Vzpodbujanje razvoja novih oblik podpore na področju problematike motenj hranjenja (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 3. Vzpodbujanje izvajalcev k izvajanju preventivnih in medijskih akcij z namenom informiranja javnosti o problematiki motenj hranjenja ter vzpodbujanje k bolj korektnemu poročanju (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 4. Podpora izobraževanju in usposabljanju za delo na področju problematike motenj hranjenja (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

f. Ljudje z različnimi oblikami oviranosti

Področje invalidnosti je deležno posebne pozornosti celotne družbe. Ljudje z različnimi oblikami oviranosti se združujejo v večjem številu nevladnih organizacij, ki imajo v našem okolju že dolgo tradicijo. Večina organizacij je financirana preko Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), vendar je manj sredstev namenjenih za delovanje lokalnih organizacij. Po osamosvojitvi je nastalo tudi nekaj novih organizacij z nekoliko drugačnimi pogledi na invalidnost in vneslo v naš prostor novosti, ki se odražajo tudi v spremenjenih teoretskih in strokovnih izhodiščih. V zadnjih letih postaja vedno bolj

pomembno neodvisno življenje, ki je sad spoznanj o marginaliziranosti in izključenosti ljudi z različnimi oblikami oviranosti ter o pravicah do vsakdanjega življenja pod enakimi pogoji, kot ga živijo ljudje brez fizične ali intelektualne oviranosti.

K sodelovanju pri izdelavi mestne strategije je bilo povabljen zelo veliko število organizacij, vendar je bil odziv skromen. Upoštevali smo tudi pisne prispevke tistih, ki se pogovorov niso mogli udeležiti. Pri določanju potreb in oblikovanju prioritet so sodelovale naslednje organizacije: Društvo invalidov Ljubljana – Bežigrad, Društvo civilnih invalidov vojne, Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Ljubljana, Mestno društvo gluhih Ljubljana, Zavod za varstvo in rehabilitacijo po poškodbi glave Zarja, Društvo delovnih invalidov Šiška, Društvo vojnih invalidov, YHD - Društvo za teorijo in kulturo hendikepa, centri za socialno delo in domovi za starejše.

Ocena potreb

- boljši dostop do psihosocialne pomoči v osebni stiski – sedanje nevladne organizacije pogosto tega ne nudijo, ker nimajo potrebnih znanj in spretnosti,
- zmanjšanje osamljenosti - starejši si želijo druženja, so osamljeni in ne morejo izmenjavati izkušenj z večinsko populacijo, kar bi pripomoglo k pozitivni samopodobi,
- boljša informiranost o storitvah, pravicah in podobno,
- ustrezne oblike bivanja za mlade (trenutno grede lahko le v dom za starejše, vendar jih ne želijo več sprejemati),
- pomoč pri kritju stroškov za posebne storitve,
- osebna asistenca,
- prevozi in spremstvo,
- podpora svojcem, ki negujejo ali skrbijo za ljudi z različnimi oblikami oviranosti.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- boljši dostop do izobraževanja in zaposlovanja,
- premalo parkirnih mest, slabe klančine.
- arhitekturne ovire v naseljih,

- negovalni program za najtežje poškodovane, razlika je med negovalnimi programi za starejše ali mlajše.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

6. *Podpora programom za neodvisno življenje, ki temeljijo na možnosti izbire med življenjem v instituciji in samostojnim življenjem (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
7. *Podpora programom psihosocialne pomoči, ki bo na voljo tudi na domu (preko javnih razpisov).*
8. *Podpora programom, ki se bodo usmerjali v pomoč invalidom na mestnem obrobju ter bodo namenjeni integraciji v skupnost (preko javnih razpisov).*
9. *Vzpodbujanje izvajalcev k zagotavljanju boljše informiranosti o pravicah in storitvah za ljudi z različnimi oblikami oviranosti (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
10. *Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

g. Brezdomke in brezdomci

V zadnjih dveh desetletjih se pojav brezdomstva po svetu (in tudi pri nas) razširja. Povezan je s socialno izključenostjo in predstavlja ekstremno obliko kopičenja izključenosti na različnih področjih. Brezdomstvo je najpogostejše posledica izključenosti iz mrež zaposlovanja, izobraževanja, zdravstvene oskrbe, sistema informacij, ter seveda nastanitvenih možnosti, predvsem pa pomanjkanja socialnih mrež, ki bi lahko kompenzirale nezadosten dostop do družbenih virov. Socialne mreže pa niso pomembne samo kot kompenzacija ampak tudi kot izhodiščni vir moči za zadovoljivo spoprijemanje s tveganji. Po drugi strani pa so brezdomci zaradi individualnih značilnosti in značilnosti njihovih družinskih sistemov pogosto manj kompetentni za soočanje z življenjskimi izzivi, pogosto jih pestijo duševne težave, pogosto se znajdejo v začaranih krogih zasvojenosti, ki socialno izključenost le še poglobljajo in utrjujejo. V ekonomsko razvitem svetu zaznavajo vse več brezdomnih žensk in družin, pri nas pa ta trend še ni opazen. Spremenjene značilnosti procesov prehajanja v odraslost (tudi pri

nas) rezultirajo v vse večjem številu mladih brezdomcev, to so mladi, ki prehoda v polje dela in samostojnost ne morejo izpeljati brez poudarjenih težav.

Težko je določiti število brezdomk in brezdomcev v Ljubljani. Najbolj zanesljive podatke pridobimo v Zavetišču za brezdomce na Poljanski cesti.

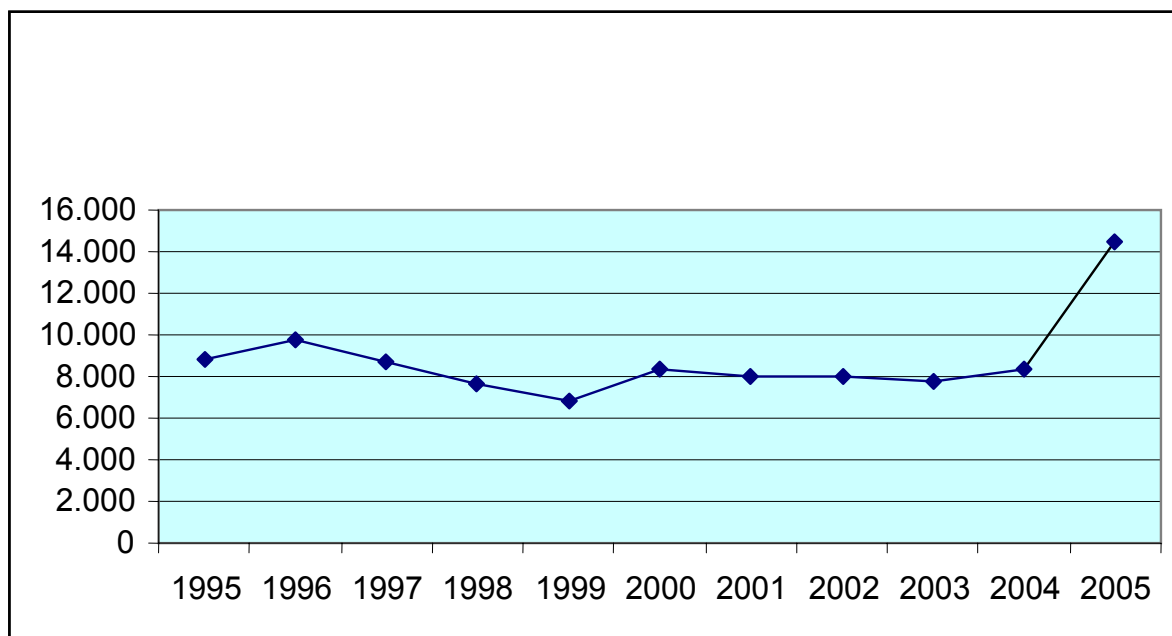
Tabela 13: Število razdeljenih brezplačnih kosil letno; 1995-2005

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Skupaj kosil letno	11.516	12.930	15.110	17.151	18.581	21.486	22.356	24.557	28.898	31.163	32.927
Povprečno kosil dnevno	31,6	35,4	41,4	47,0	50,9	58,9	61,2	67,3	79,2	85,4	90,2

Vir: poročilo o izvedbi fokusne skupine o brezdomcih

Kosila niso namenjena le uporabnikom in uporabnicam zavetišča, ampak na tople obrok pridejo tudi drugi socialno ogroženi.

Slika 7: Skupno letno število prenočitev v zavetišču za brezdomce na Poljanski (od l. 2004 vključena tudi enota odprtega tipa – prenočišče) ; 1995-2005

Vir: Poročilo o izvedbi fokusne skupine o brezdomcih

Pomemben program za preprečevanje odprtega brezdomstva socialno ogroženim osebam še posebej v primerih deložacij ipd, je program, ki ga že nekaj časa uspešno izvaja JSS MOL z dodeljevanjem bivalnih enot za čas trajanja socialne stiske

Da bi lahko oblikovali bolj ustrezno strategijo na tem področju, je MOL v letu 2005 naročila raziskavo, ki jo je izvedel prof. dr. Bojan Dekleva iz Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani. Raziskava je bila zaključena v letu 2006 in njeni izsledki so že vključeni v ta dokument.

Ocena potreb

- pridobivanje stalnega bivališča oz. izdaje osebnih dokumentov,
- financiranje dodatnega zdravstvenega zavarovanja,
- večje število toplih obrokov v zavetišču,
- dodatne, predvsem bolj diferencirane možnosti namestitev,
- vključevanje brezdomk in brezdomcev v programe aktivacije in razvijanje socialnih mrež (dnevni centri in drugi vključujoči projekti),
- terensko delo za doseganje najbolj ogroženih.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- oskrba brezdomk in brezdomcev po odpustu iz zdravstvenih ustanov.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Vzpodbujanje izvajalcev k vzpostavitvi dodatnega zavetišča za brezdomke in brezdomce (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 2. Podpora dnevnim centrom za brezdomke in brezdomce (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 3. Podpora programom, ki večajo možnosti za vzdrževanje osebne higiene (preko javnih razpisov).*

4. *Podpora programom spremljanja in zagovorništva pri urejanje osebnih dokumentov in pridobivanja stalnega prebivališča ter nudenje druge pomoči, npr. pravne (preko javnih razpisov).*
5. *Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

h. Imigrantke in imigranti

Imigracije so proces, s katerim se soočajo povsod po svetu. V sedanjem času postajajo problem predvsem zato, ker so množične in so posledica naraščajočega razkoraka med bogatimi in revnimi predeli sveta. Vse več ljudi iz revnih predelov sveta vidi izhod v iskanju dela in boljšega preživetja zase in za svoje družine v bogatejših predelih sveta. Evropa se v zadnjem desetletju sooča z velikim številom legalnih in ilegalnih imigrantk/-ov. Vzrok preseljevanja so pogosto tudi politična preganjanja in vojne. Glavna mesta vseh delov razvitejšega sveta so postala multikulturalna središča, kjer se srečujejo različne kulture in navade. Nekatera mesta se na novo situacijo prilagajajo hitreje, druga imajo pri tem večje težave. Dejstvo je, da se novemu pojavu ne moremo izogniti, še sploh ne z zapiranjem, preganjanjem in kriminaliziranjem ljudi, ki zaradi revščine iščejo nove možnosti preživetja.

S povečanim številom imigrantov in imigrantk se srečuje tudi Ljubljana, ki počasi postaja multikulturalno mesto in se tudi tako približuje podobi drugih evropskih prestolnic. Nekateri imigranti in imigrantke se v glavnem mestu dobro znajdejo in se brez težav vključijo v vsakdanje življenje, drugi pa se v mestu ne znajdejo tako dobro in so bolj odvisni od posebne skrbi in gostoljubja. Nevladne organizacije zanje že dlje časa organizirajo različne dejavnosti in programe, ki jih podpira tudi MOL. V oceni potreb in določanju potreb so sodelovale naslednje organizacije: Društvo Mozaik, Slovenska filantropija, Gea 2000 in centri za socialno delo.

Ocena potreb

- vključevanje v vsakodnevno življenje,

- socialno varstveni programi za samske moške,
- izobraževanje za otroke ter mladostnike in mladostnice, ki so zapustili šolanje,
- urejanje statusa, tudi če ni sistemskih rešitev (skrbništvo pri otrocih in mladih),
- programi opolnomočenja,
- informiranje in osveščanje javnosti (npr. prireditve, prodaja izdelkov),
- dnevi odprtih vrat javnih ustanov za tujce.

Razgovori z izvajalci so pokazali tudi na želje po programih, ki niso del socialnega varstva:

- pravna pomoč,
- nastanitev otrok brez spremstva in za vse, ki pridobijo status,
- integracijska hiša.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Vzpodbujanje programov socialnega vključevanja imigrantov in imigrantk (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 2. Podpora programom, ki so usmerjeni v posebno varstvo otrok in mladine brez spremstva (preko javnih razpisov).*
- 3. Opozarjanje pristojnih institucij na nerešena vprašanja v zvezi z nastanitvijo otrok in mladine brez spremstva.*
- 4. Podpora programom zagovorništva in opolnomočenja (preko javnih razpisov).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

i. Romkinje in Romi

V Ljubljani je nekaj že več desetletij starih romskih naselij, vendar Romi in Romkinje do sedaj niso bili deležni posebne pozornosti, čeprav živijo v slabih bivanjskih pogojih. Romi in Romkinje v Ljubljani živijo v sožitju z okoljem, vendar je potrebno več pozornosti posvetiti pridobivanju izobrazbe in večanju njihove zaposljivosti. Na ta problem opozarjajo predvsem nevladne organizacije, ki izvajajo programe za romske otroke. Z drugimi podatki ne

razpolagamo, zato bomo v naslednjem obdobju temu posvetili več pozornosti. Pri oceni in oblikovanju rešitev je sodelovalo društvo Mozaik in centri za socialno delo.

Ocena potreb

- učenje slovenskega jezika,
- socialno vključevanje odraslih Romov in Romkinj,
- izboljšanje bivalnih razmer,
- ohranjanje lastne kulture.

Ob razgovorih z izvajalci programov so se izluščile tudi naslednje potrebe po programih, ki niso del socialnega varstva:

- možnosti zaposlovanja, ki nastajajo tako zaradi nizke izobrazbe kot zaradi predsodkov in stereotipov o Romih in Romkinjah.

Prioritete za naslednje petletno obdobje:

- 1. Podpora programom opismenjevanja in učenja slovenskega jezika pred in po vstopu v osnovno šolo (preko javnih razpisov).*
- 2. Podpora programom za ohranjanje romske kulture (preko javnih razpisov).*
- 3. Proučitev možnosti za izboljšanje življenjskih razmer v romskih naseljih (naročilo raziskave zunanjim izvajalcem).*
- 4. Podpora programom učne pomoči za šoloobvezne romske otroke (preko javnih razpisov).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

j. Seznam prioritet za naslednje petletno obdobje

V nadaljevanju so zbrane prioritete aktivnosti, ki jih bomo v naslednjem petletnem obdobju na Oddelku za zdravje in socialno varstvo MOL izvajali za naslednje skupine prebivalcev in prebivalcev Mestne občine Ljubljana:

A. Stari in stare

- 1. Vzpodbujanje izvajalcev k zagotavljanju boljše informiranosti starejših o storitvah, pravicah in dejavnostih, ki vplivajo na kakovost življenja v starosti (preko Zavoda za oskrbo na domu, Javnega stanovanjskega sklada MOL in preko razpisnih področij⁶ ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 2. Širitev mreže storitve pomoč družini na domu in vzpodbujanje razvoja novih oblik (npr. večurna prisotnost na domu, pomoč ponoči, začasna oskrba za določeno obdobje, skrb v času pred sprejemom v institucionalno varstvo).*
- 3. Zagotavljanje večje izbire storitev preko vzpodbujanja programov nevladnih organizacij (z razpisnimi področji ter merili in kriteriji javnih razpisov za sofinanciranje programov), ki bodo omogočili večjo neodvisnost starejših in njihovo vključevanje v družbo - npr. programi zagovornišva, medgeneracijskih skupin in skupin za samopomoč, druženja, izobraževanja, zmanjševanja osamljenosti in izoliranosti, spremstva.*
- 4. Ob sodelovanju države zagotovitev dodatnih domov za starejše in oskrbovanih stanovanj (500-1000 postelj).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

⁶ MOL OZSV ima lahko pri oblikovanju programov velik vpliv tudi s tem, ko razpiše sofinanciranje konkretnih programov in oblikuje konkretna merila in kriterije javnega razpisa. Ko se je npr. pojavila potreba po dnevni centrih za stare, smo razpisali sofinanciranje takih programov. Tako izvajalci vedo, kateri programi so za MOL prioritetni in lahko načrtujejo njihovo izvajanje. V kolikor ni nobenega programa oz. izvajalca, vzpodbujamo tiste organizacije, ki izvajajo podobne programe (Društvo Mozaik je npr. učil slovenskega jezika otroke v azilnem domu, na našo pobudo so kasneje začeli izvajati podobne programe socialnega vključevanja tudi v romskem naselju).

B. Mladi in mlade

- 1. Podpora programom nevladnih organizacij (preko javnih razpisov), katerih cilj je preprečevanje socialne izključenosti mladih - npr. svetovalni programi, zagovorništvo, aktivno preživljanja prostega časa.*
- 2. Podpora skupnostnim programom za mlade (preko javnih razpisov), ki delujejo v okviru centrov za socialno delo v Ljubljani.*
- 3. Vzpodbujanje razvoja novih programov, namenjenih otrokom ter mladostnikom in mladostnicam, ki doživljajo spolne zlorabe (z razpisnimi področji ter merili in kriteriji javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 4. Podpora programom nevladnih organizacij (preko javnih razpisov), ki vzpodbujejo prostovoljno delo mladih.*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

C. Ženske in otroci, ki doživljajo nasilje

- 1. Podpora obstoječim in novim programom nevladnih organizacij (preko javnih razpisov za sofinanciranje), ki nudijo različne oblike storitev ženskam in otrokom, ki so žrtve nasilja - npr. osebno in telefonsko svetovanje, skupine za samopomoč, zagovorništvo.*
- 2. Vzpodbujanje nevladnih organizacij k ustanavljanju dodatnih varnih hiš in preko javnih razpisov zagotavljanje delovanja varnih hiš in kriznih centrov.*
- 3. Ureditevčasne denarne pomoči, namenjene ženskam, žrtvam nasilja, v času, ko si urejajo življenje ob odhodu iz nasilne situacije.*
- 4. Sodelovanje v akcijah, ki jih izvajajo nevladne organizacije z namenom informiranja in osveščanja javnosti o problematiki nasilja nad ženskami in otroki.*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

D. Ljudje s težavami v duševnem zdravju

- 1. Podpora obstoječim programom nevladnih organizacij, ki omogočajo ljudem s težavami v duševnem zdravju vključevanje v skupnost in družbo (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 2. Sodelovanje z vladnimi institucijami in nevladnimi organizacijami pri vzpostavitvi sistema neposrednega in individualiziranega financiranja socialno varstvenih storitev.*
- 3. Vzpodbujanje izvajalcev k zagotavljanju boljše informiranosti in osveščanja javnosti o problematiki ljudi s težavami v duševnem zdravju (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 4. Sodelovanje z vladnimi institucijami in nevladnimi organizacijami pri zagotavljanju mreže stanovanjskih skupin za ljudi s težavami v duševnem zdravju.*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

E. Ljudje z različnimi oblikami zasvojenosti

(i) Prepovedane droge

- 1. Vzpodbujanje nevladnih organizacij k izvajanju preventivnih akcij (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).*
- 2. Podpora visokopražnim in nizkopražnim programom nevladnih organizacij (preko javnih razpisov za sofinanciranje), ki vključujejo npr. svetovanje, rehabilitacija po prihodu iz komun, terensko delo, izmenjava igel.*
- 3. Zagotavljanje delovanja dveh dnevnihih centrov za uživalke in uživalce prepovedanih drog (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 4. Sodelovanje z vladnimi institucijami in nevladnimi organizacijami pri vzpostavitvi sistema financiranja zdravljenja zasvojenosti s prepovedanimi drogami (npr. v komunah).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

(ii) Alkohol

1. Podpora programom, ki nudijo storitve za premagovanje zasvojenosti z alkoholom ter vzpodbujanje razvoja programov, ki bodo upoštevali posebne potrebe žensk, zasvojenih z alkoholom (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).
2. Podpora programom za otroke ter mladostnike in mladostnice, katerih starši so zasvojeni z alkoholom oz. so na zdravljenju (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).
3. Vzpodbujanje izvajalcev k zagotavljanju boljše informiranosti o programih namenjenih reševanju težav povezanih z zasvojenostjo z alkoholom (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnega razpisa za sofinanciranje programov).
4. Vzpodbujanje izvajalcev k izvajanju preventivnih akcij z namenom zmanjševanja družbene tolerance do pitja alkohola (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).
5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.

(iii) Motnje hranjenja

1. Podpora programom nevladnih organizacij (preko javnih razpisov za sofinanciranje), namenjenih reševanju problematike motenj hranjenja - npr. svetovanje, skupine za samopomoč.
2. Vzpodbujanje razvoja novih oblik podpore na področju problematike motenj hranjenja (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).
3. Vzpodbujanje izvajalcev k izvajanju preventivnih in medijskih akcij z namenom informiranja javnosti o problematiki motenj hranjenja ter vzpodbujanje k bolj korektnemu poročanju (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).
4. Podpora izobraževanju in usposabljanju za delo na področju problematike motenj hranjenja (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).
5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.

F. Ljudje z različnimi oblikami oviranosti

- 1. Podpora programom za neodvisno življenje, ki temeljijo na možnosti izbire med življenjem v instituciji in samostojnim življenjem (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 2. Podpora programom psihosocialne pomoči, ki bo na voljo tudi na domu (preko javnih razpisov).*
- 3. Podpora programom, ki se bodo usmerjali v pomoč invalidom na mestnem obrobju ter bodo namenjeni integraciji v skupnost (preko javnih razpisov).*
- 4. Vzpodbujanje izvajalcev k zagotavljanju boljše informiranosti o pravicah in storitvah za ljudi z različnimi oblikami oviranosti (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

G. Brezdomke in brezdomci

- 1. Vzpodbujanje izvajalcev k vzpostavitvi dodatnega zavetišča za brezdomke in brezdomce (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 2. Podpora dnevnim centrom za brezdomke in brezdomce (preko javnih razpisov za sofinanciranje programov).*
- 3. Podpora programom, ki večajo možnosti za vzdrževanje osebne higiene (preko javnih razpisov).*
- 4. Podpora programom spremljanja in zagovorništva pri urejanje osebnih dokumentov in pridobivanja stalnega prebivališča ter nudenje druge pomoči, npr. pravne (preko javnih razpisov).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

H. Imigrantke in imigranti

- 1. Vzpodbijanje programov socialnega vključevanja imigrantov in imigrantk (preko razpisnih področij ter meril in kriterijev javnih razpisov za sofinanciranje programov)*
- 2. Podpora programom, ki so usmerjeni v posebno varstvo otrok in mladine brez spremstva (preko javnih razpisov).*
- 3. Opozarjanje pristojnih institucij na nerešena vprašanja v zvezi z nastanitvijo otrok in mladine brez spremstva.*
- 4. Podpora programom zagovorništva in opolnomočenja (preko javnih razpisov).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

I. Romkinje in Romi

- 1. Podpora programom opismenjevanja in učenja slovenskega jezika pred in po vstopu v osnovno šolo (preko javnih razpisov).*
- 2. Podpora programom za ohranjanje romske kulture (preko javnih razpisov).*
- 3. Proučitev možnosti za izboljšanje življenjskih razmer v romskih naseljih (naročilo raziskave zunanjim izvajalcem).*
- 4. Podpora programom učne pomoči za šoloobvezne romske otroke (preko javnih razpisov).*
- 5. Evalvacija programov, ki jih MOL sofinancira preko vsakoletnih javnih razpisov.*

S pričujočo strategijo smo si na Mestni občini Ljubljana zastavili konkretne cilje, katerih uresničevanje bo pripomoglo k bolj kakovostnemu življenju prebivalk in prebivalcev mesta. Pri postavitvi ciljev smo izhajali iz potreb ljudi, ki so jih zaznale izvajalske organizacije pri delu s ciljnim skupinami. Ob uresničevanju ciljev je potrebno upoštevati finančne in druge možnosti mesta. Glede na dosedanje izkušnje smo mnenja, da so zastavljene prioritete dovolj konkretne, jasne in realne, da jih bomo lahko izvedli.

VIRI

Bah B. in sodelavci (2004): Raziskava o potrebah po terenskem delu in ostalih nizkopražnih programih z uporabniki drog v širši ljubljanski regiji.

Dekleva B. s sodelavci (2004): Strokovna evalvacija socialno-varstvenih programov NVO s področja dela z zasvojenimi s prepovedanimi drogami.

Dekleva B. in sodelavci (2005/06): Raziskava Problematika brezdomstva v Ljubljani, ki jo financira MOL in ki se bo končala junija 2006;

Grebenc V. in sodelavci (2005): Oblikovanje sistema indikatorjev za ugotavljanje potreb ljudi po vrsti in količini posameznih storitev in razvoja novih oblik storitev/pomoči na področju socialnega varstva v Ljubljani. Raziskovalno poročilo. Naročnik MOL. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Kolarič, Zinka, Rihter, Liljana, Rakar, Tatjana, Boškić, Ružica (2004): Evalvacija dela nevladnih organizacij z invalidnimi osebami na območju MOL. Zaključno poročilo. Ljubljana: FDV.

Letna poročila Oddelka za zdravje in socialno varstvo MOL 2000-2005 o izvajanju strategije (za leta 2001, 2002, 2003, 2004, 2005).

Macur, Mirna, Cigler, Mihael, Gorjup, Milena (2001-2002): Evalvacija programov s področja duševnega zdravja. Ljubljana.

Mesec, Blaž, Demšar, Simona, Kern, Bojan, Mesec, Marko, Poštrak, Milko, Rode, Nino (2002): Evalvacija projektov dela z mladimi v Mestni občini Ljubljana (2. dela in finančna evalvacija). Raziskovalni projekt. Ljubljana: Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije.

Poročila o izvedbi fokusnih skupin za področja starih, mladih, nasilja nad ženskami in otroci, duševnega zdravja, odvisnosti (motnje hranjenja, droge, alkohol), brezdomstva, oviranosti, imigracij, Romov in Romkinj.

Robnik S., Tanja Skornšek Pleš, Špela Veselič (2003): Nasilje nad ženskami v družini – analiza stanja (v sodelovanju s Strokovni svet za problematiko nasilja).

Statistični urad RS: www.stat.si

Veselič Š. in sodelavke: Nacionalni načrt dela proti nasilju nad ženskami. Pripravilo Društvo za nenasilno komunikacijo v sodelovanju z zunanjimi strokovnjakinjami.

Zaviršek, Darja, Urh, Špela, Dolnič, Hazemina, Zorn, Jelka (2004): Evalvacija nevladnih organizacij na področju ženske problematike, ki jih financira Mestna občina Ljubljana (2002-2004). Elaborat. Ljubljana: MODRA – Društvo za raziskovanje in uresničevanje psihosocialnih potreb žensk.

DODATEK

Seznam izvajalcev programov socialnega varstva na območju MOL, ki so bili (so)financirani v letu 2006

Naziv organizacije
Center za socialno delo Ljubljana Bežigrad
Center za socialno delo Ljubljana Center
Center za socialno delo Ljubljana Moste Polje
Center za socialno delo Ljubljana Šiška
Center za socialno delo Ljubljana Vič Rudnik
Društvo ALTRA - odbor za novosti v duševnem zdravju
Društvo Center za pomoč mladim
Društvo civilnih invalidov vojn Slovenije
Društvo Družinski center BETANIJA
Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana
Društvo invalidov Ljubljana - Center
Društvo invalidov Ljubljana Bežigrad
Društvo invalidov Ljubljana Moste-Polje
Društvo invalidov Ljubljana Šiška
Društvo invalidov Ljubljana-Vič Rudnik
Društvo KLJUČ
Društvo Kulturno, informacijsko in svetovalno središče, LEGEBITRA
Društvo ODSEV SE SLIŠI
Društvo paraplegikov ljubljanske pokrajine
Društvo Projekt ČLOVEK
Društvo revmatikov Slovenije - Društvo za osebe z anksiozirajočim spondilitisom in revmatoidnim artritisom
Društvo Skupina mladih za osebnostno rast in zdravo življenje
Društvo SOCIALNI FORUM za zasvojenosti in ogame
Društvo SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja
Društvo stanovalcev Kolizeja

Društvo svetovalcev Zaupni telefon SAMARIJAN
Društvo študentov invalidov Slovenije
Društvo Študentski kulturno-umetniški center - ŠKUC
Društvo tabornikov Rod ČRNEGA MRAVA
Društvo upokojencev Bežigrad
Društvo VITA za pomoč po nezgodni poškodbi glave
Društvo vojnih invalidov Ljubljana
Društvo za cerebralno paralizo Ljubljana
Društvo za izobraževanje in povezovanje otrok ali Društvo MOZAIK - Društvo otrok
Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje
Društvo za motopedagogiko in psihomotoriko
Društvo za nenasilno komunikacijo
Društvo za nezaposlene Slovenije
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev KRALJI ULICE
Društvo za pomoč ljudem v stiski "Zaupni telefon ZA-TE"
Društvo za preventivno delo
Društvo za prostovoljno delo in psihosocialno pomoč ODMEV
Društvo za prostovoljno delo ŠOTOROVCI
Društvo za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela
Društvo za spodbujanje ustvarjalnosti IZIDA
Društvo za ustvarjanje in kvaliteto življenja MUZA
Društvo za zmanjševanje škode zaradi drog STIGMA
Društvo zdravljenih alkoholikov Ljubljana Bežigrad
Društvo ŽENSKA SVETOVALNICA
Frančiščanski družinski inštitut
Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje
Inštitut za mediacijo Concordia
Medgeneracijsko društvo za kakovostno starost Ljubljana
Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Ljubljana
Mestna zveza prijateljev mladine Ljubljana
Mestna zveza upokojencev Ljubljana
Mestno društvo gluhih Ljubljana

MIR SREČE, Slovensko društvo za medsebojno pomoč
NOVI PARADOKS, Slovensko društvo za kakovost življenja
Območno združenje RDEČEGA KRIŽA Ljubljana
OZARA SLOVENIJA - nacionalno združenje za kakovost življenja
PAPILOT, zavod za vzpodbujanje in razvijanje kvalitete življenja Ljubljana
PARADOKS - Slovensko društvo za vzajemno pomoč v duševni stiski
SANA VITA zavod za psihosocialno pomoč ljudem v stiski, Ljubljana
SEECRAN, Akcijska mreža za otrokove pravice
SLOVENSKA FILANTROPIJA - Združenje za promocijo prostovoljstva
Slovensko društvo HOSPIC
Slovensko Združenje za zmanjševanje škodljivih posledic drog - DROG-ART
ŠENT - Slovensko združenje za duševno zdravje
Škofijska Karitas ljubljanske nadškofije
TIN Ljubljana, Zavod za svetovanje in izobraževanje
UP, Društvo za pomoč zasvojenecem in njihovim svojcem Slovenije
Ustanova Skupaj -
YHD - Društvo za teorijo in kulturo hendikepa
Zavod EMMA
Zavod MISSS, Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije
Zavod PELIKAN - Karitas
Zavod Salesianum - OE SKALA
Zavod za varstvo in rehabilitacijo po poškodbi glave ZARJA
Združenje invalidov - FORUM Slovenije
Združenje multiple skleroze Slovenije - ljubljanska podružnica
Združenje proti spolnemu zlorabljanju
Združenje staršev in otrok SEZAM
Zveza združenj borcev in udeležencev NOB Ljubljana
Župnijska Karitas Ljubljana - Štepanja vas
Župnijska Karitas sv. Jakob ob Savi

O B R A Z L O Ž I T E V

1. PRAVNI TEMELJ ZA SPREJEM PREDLOGA STRATEGIJE RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA OD 2007 DO 2011

27. člen Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 26/01, 28/01 in 42/07) določa pristojnosti Mestnega sveta.

21. člen Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 100/2005 - uradno prečiščeno besedilo, 21/06-odločba US in 14/07-ZSPDPO) določa, da občina samostojno opravlja lokalne zadeve javnega pomena, ki jih določi s splošnim aktom občine ali so določene z zakonom. Med drugim ta člen določa, da »občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev ... pospešuje službe socialnega skrbstva, skrbi za socialno ogrožene, invalide in ostarele...«.

2. RAZLOGI IN CILJI, ZARADI KATERIH JE AKT POTREBEN

Na področju socialnega varstva smo kot lokalna samoupravna skupnost v skladu z zakoni, podzakonskimi akti in odloki Mestne občine Ljubljana (v nadaljevanju: MOL) dolžni organizirati in zagotavljati sredstva za izvedbo naslednjih obveznosti:

1. Izvajanje nalog na osnovi zakona o socialnem varstvu in njegovih podzakonskih aktov:
 - organiziranje in sofinanciranje javne službe pomoč družini na domu,
 - zagotavljanje sredstev za (do)plačila storitve pomoč družini na domu za tiste uporabnice in uporabnike, ki so z odločbo centra za socialno delo delno ali v celoti oproščeni plačila,
 - zagotavljanje sredstev za (do)plačila oskrbe v splošnih (domovi za starejše občane) in posebnih socialno varstvenih zavodih za tiste občanke in občane MOL, ki so z odločbo centra za socialno delo delno ali v celoti oproščeni plačila in
 - zagotavljanje sredstev za plačilo pravice do izbire družinskega pomočnika in opravljanje nalog v zvezi s financiranjem te pravice.
2. Izvajanje naloge, ki izhaja iz Odloka o denarni pomoči: iz proračuna MOL zagotavljamo sredstva za denarne pomoči za socialno najšibkejše občanke in občane.
3. Zagotavljanje sredstev za dopolnilne socialno varstvene programe in sodelovanje z izvajalci teh programov (nevladne organizacije in javni zavodi): MOL preko vsakoletnih javnih razpisov sofinancira socialno varstvene programe nevladnih organizacij in dopolnilne programe centrov za socialno delo, ki sicer ne sodijo v mrežo javne službe, jo pa pomembno dopolnjujejo in širijo. S tem vplivamo na razvoj in izbor programov, ki so na voljo občankam in občanom MOL. Razvojni in dopolnilni programi, ki se izvajajo v MOL, so za kakovost življenja občank in občanov posebnega pomena. Ti programi so namenjeni mladim, starim, ženskam in otrokom, ki so žrtve nasilja, osebam s težavami v duševnem zdravju, invalidom in invalidkam, brezdomkam in brezdomcem, osebam, ki se srečujejo s problemi zasvojenosti (alkohol, motnje hranjenja, prepovedane droge), imigrantkam in imigrantom, Romkinjam in Romom. V zadnjih petih letih je bilo sofinanciranih 120 različnih organizacij, ki so zagotavljale storitve za različne skupine ljudi.

Konec leta 2005 se je iztekla Strategija razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana, ki smo jo pripravili za obdobje 2000-2005. Strategija je bila načrtovana na osnovi Nacionalnega programa socialnega varstva do leta 2005, ki ga je sprejela Vlada RS leta 2000 ter na podlagi zakonskih obveznosti in usmeritev MOL.

Z namenom usmerjene in k ciljem naravnane socialno varstvene politike na lokalni ravni v naslednjem petletnem obdobju smo pripravili Strategijo razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2007 do 2011.

3. OCENA STANJA

V preteklem petletnem obdobju smo na osnovi pretekle strategije vzpodbudili nastanek vrste novih programov in razvijali socialno varstvene storitve (npr. pomoč na domu) na različnih področjih, ki so podrobneje navedena v analizi izvedbe strategije. Analiza je pokazala, da smo cilje dosegli in zadovoljili mnogo potreb občank in občanov MOL. Mnogi od njih potrebujejo dolgotrajno skrb in pozornost, ki je mogoča le ob zagotavljanju trajnih in stabilnih programov.

Pomemben del pretekle strategije je bilo raziskovalno in evalvacijsko spremljanje izvedbe programov, ki je omogočilo boljši vpogled v raven kakovosti storitev in v porabo sredstev. Posledica so predvsem bolj ustrezne informacije o potrebah različnih skupin prebivalcev, na podlagi katerih smo načrtovali usmeritve na področju socialnega varstva za obdobje 2007 - 2011.

Strategija razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2007 do 2011 je razdeljena v tri sklope:

- pregled pristojnosti in nalog lokalne skupnosti na področju socialnega varstva,
- analiza strategije razvoja socialnega varstva v MOL do leta 2005,
- strateške usmeritve Mestne občine Ljubljana na področju socialnega varstva za obdobje 2007 - 2011.

Pri pripravi usmeritev smo poleg pregleda izsledkov raziskav in evalvacij, opravili pogovore z vrsto nevladnih organizacij in javnih služb, ki izvajajo programe in nudijo storitve na območju Mestne občine Ljubljana. Na podlagi izkazanih potreb in v skladu s programom župana Zorana Jankovića smo oblikovali prioritete cilje na področju socialnega varstva za naslednje petletno obdobje. Pri tem smo upoštevali tudi usmeritve, ki jih lokalnim skupnostim predpisuje Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje od 2006 – 2010.

4. PREDLOG

Mestnemu svetu Mestne občine Ljubljana predlagamo, da sprejme predlog Strategije razvoja socialnega varstva v Mestni občini Ljubljana od 2007 do 2011.

5. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

Natančne ocene finančnih posledic ni možno podati. Glede zagotavljanja sredstev za zakonske obveznosti predvidevamo, da bodo zadostovala sredstva povišana v okviru vsakoletne predvidene rasti cen. Za dopolnilne programe, ki jih izvajajo nevladne organizacije in javni zavodi pa se sredstva določijo v proračunu v okviru finančnih zmožnosti.

Pripravila:
mag. Tanja Skornšek Pleš, univ.dipl.soc.del.

Načelnica
Oddelka za zdravstvo in socialno varstvo
Tilka Klančar, univ. dipl. psih.